

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE) 2023/1825**z dnia 10 maja 2023 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej za rok budżetowy 2021, sekcja III – Komisja i agencje wykonawcze**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej za rok budżetowy 2021, sekcja III – Komisja,
 - uwzględniając swoje decyzje w sprawie absolutorium z wykonania budżetów agencji wykonawczych za rok budżetowy 2021,
 - uwzględniając art. 99 Regulaminu i załącznik V do Regulaminu,
 - uwzględniając opinie przedstawione przez Komisję Spraw Zagranicznych, Komisję Rozwoju, Komisję Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, Komisję Ochrony Środowiska Naturalnego, Komisję Transportu i Turystyki, Komisję Rozwoju Regionalnego, Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisję Kultury i Edukacji, Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz Komisję Praw Kobiet i Równouprawnienia,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A9-0101/2023),
- A. mając na uwadze, że budżet Unii jest istotnym narzędziem realizacji wspólnych celów polityki i stanowi średnio 1,3 % dochodu narodowego brutto w UE lub 2,4 % wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych państw członkowskich oraz całkowitych wydatków publicznych w Unii;
- B. mając na uwadze, że przed udzieleniem absolutorium Komisji Parlament sprawdza i ocenia, czy wykorzystano prawidłowo środki oraz czy osiągnięto cele polityczne po audytach wewnętrznych i zewnętrznych, natomiast udzielenie absolutorium potwierdza prawidłowość i efektywność wydatków Komisji pod względem stosunku wartości do ceny;

Priorytety polityczne

1. przypomina o swoim zdecydowanym zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad i wartości zapisanych w Traktacie o Unii Europejskiej (TUE) i Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), w tym zasady należytego zarządzania finansami określonej w art. 317 oraz zasady zwalczania nadużyć finansowych i zasady ochrony interesów finansowych Unii określonych w art. 325;
2. podkreśla, że przejrzystość, rozliczalność i rzetelność są podstawowymi zasadami etycznymi w instytucjach Unii; przypomina o wnioskach i zaleceniach Trybunału Obrachunkowego (zwanego dalej „Trybunałem”) zawartych w jego sprawozdaniu specjalnym nr 13/2019 w sprawie ram etycznych instytucji Unii, a także o swojej rezolucji z dnia 16 września 2021 r. w sprawie wzmocnienia przejrzystości i uczciwości w instytucjach UE poprzez ustanowienie niezależnego unijnego organu ds. etyki, który z jednej strony będzie pełnił rolę zapobiegawczą polegającą na uświadamianiu i doradztwie etycznym, a z drugiej strony rolę czuwania nad przestrzeganiem zasad i rolę doradczą z możliwością wydawania zaleceń w kwestiach etycznych, w tym w kwestiach konfliktów interesów;
3. podkreśla rolę Prokuratury Europejskiej (EPPO), Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust), Europolu i OLAF-u w walce z korupcją; wzywa do dalszego wzmocnienia zdolności EPPO i OLAF-u, a także współpracy między nimi; apeluje o ustanowienie wspólnych przepisów antykorupcyjnych mających zastosowanie do wszystkich pracowników organów Unii;
4. podkreśla znaczenie budżetu Unii dla realizacji priorytetów politycznych Unii, a także jego rolę we wspieraniu państw członkowskich w nieprzewidzianych sytuacjach, takich jak pandemia COVID-19 i jej skutki; podkreśla, że należyte i terminowe wykonanie budżetu przyczynia się do sprawniejszego i skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i sprostanía wyzwaniom w różnych obszarach polityki; ostrzega, że wykonanie budżetu pod presją czasu może prowadzić do wzrostu liczby błędów i nieprawidłowości;

5. przypomina o znaczeniu oceny *ex post*, również w odniesieniu do programów finansowych, które powstały w reakcji na kryzys; zwraca uwagę, że ocena wyników programu pod względem skuteczności, wydajności, przydatności, spójności i unijnej wartości dodanej byłaby zgodna z rozporządzeniem finansowym, Porozumieniem międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa i wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa;
6. podkreśla znaczenie, jakie sprawozdawczość na temat wyników programów finansowanych z budżetu Unii ma dla procedury udzielania absolutorium; zwraca uwagę na fakt, że wartość dodana zainwestowanych środków jest ściśle związana z osiągniętymi wynikami i ich wkładem w poprawę codziennego życia obywateli Unii oraz wpływem gospodarczym w Unii;
7. ponownie wyraża głębokie zaniepokojenie sytuacją dotyczącą praworządności w szeregu państw członkowskich, która sama w sobie jest bardzo niepokojąca i prowadzi do poważnych strat dla budżetu Unii; podkreśla, że fundusze unijne nie mogą być wykorzystywane do działań antydemokratycznych ani do umacniania autorytaryzmu; przypomina, że Unia wprowadziła system warunkowości prawnej, aby wstrzymać finansowanie państw członkowskich, które naruszają zasady państwa prawnego, oraz z zadowoleniem przyjmuje pierwsze zastosowanie tego systemu w przypadku Węgier – procedury rozpoczętej w listopadzie 2021 r. i zakończonej w grudniu 2022 r., w ramach której zamrożono 55 % trzech programów polityki spójności (ok. 6,35 mld EUR); chociaż fakty uzasadniałyby zamrożenie 100%, zauważa, że węgierski i polski plan odbudowy i zwiększania odporności zostały zatwierdzone; podkreśla, że oba plany zawierają szereg tzw. super kamieni milowych w zakresie praworządności; domaga się, aby Komisja stale monitorowała sytuację i wstrzymywała finansowanie, dopóki naruszenia praworządności będą stanowić zagrożenie dla należytego zarządzania finansami w ramach budżetu Unii; w tym kontekście ponownie wyraża głębokie przekonanie, że państwa członkowskie muszą przestrzegać zasad demokracji i praworządności, aby otrzymywać fundusze unijne, i zwraca uwagę Komisji na pogorszenie sytuacji praworządności również w innych państwach członkowskich; wzywa zatem Komisję do niezwłocznego uruchomienia zastosowania systemu warunkowości w każdym przypadku stwierdzenia, że naruszenia zasad praworządności wpływają – w sposób wystarczająco bezpośredni – na należyte zarządzanie finansami budżetu Unii lub na interesy finansowe Unii lub stwarzają poważne ryzyko takiego wpływu; zaznacza ponadto potrzebę ścisłej współpracy między Parlamentem, Radą i Komisją, przy jednoczesnym wzmocnieniu instytucjonalnych mechanizmów kontroli i równowagi; podkreśla swoje zdecydowane i wielokrotnie ponawiane wnioski do Komisji i agencji wykonawczych o zapewnienie ochrony budżetu Unii poprzez globalne i systematyczne wykorzystywanie cyfrowych i zautomatyzowanych systemów sprawozdawczości, monitorowania i prowadzenia audytów oraz wspólne przepisy antykorupcyjne, a także wprowadzenie obowiązku stosowania międzyinstytucjonalnego rejestru na rzecz przejrzystości⁽¹⁾ przez wszystkie instytucje UE, a nawet agencje;
8. przypomina, że rozwój gospodarczy na Węgrzech jest w dużej mierze związany z inwestycjami kapitału zagranicznego; ubolewa w związku z tym, że rząd węgierski stosuje retorykę skierowaną przeciwko przedsiębiorstwom wielonarodowym, oraz ubolewa, że instytucjonalizacja korupcji i nieprzejrzysty system zamówień publicznych, którymi należy się zająć w reformach wymaganych w kontekście stosowania systemu warunkowości, umożliwiły temu rządowi poszerzenie w ostatnich latach jego własności w sektorze energii, bankowości, telekomunikacji i mediów; ubolewa nad wybiórczą i stronniczą odmową wydawania zezwoleń oraz narzucaniem arbitralnie sztywnych warunków i ograniczeń w celu gospodarczego osłabienia i wydrenowania niektórych przedsiębiorstw zagranicznych do stanu, w którym będą one zmuszone zaakceptować wrogie przejęcie w całości lub w części przez rząd węgierski lub oligarchów blisko związanych z rządem po cenach znacznie niższych od rzeczywistej wartości przedsiębiorstwa; krytykuje Komisję, że nie wywiązała się z obowiązku ochrony rynku wewnętrznego i uczciwej konkurencji, gdyż nie podjęła interwencji w związku z tymi nagminnie popełnianymi naruszeniami praworządności i przepisów dotyczących rynku wewnętrznego;
9. z niepokojem odnotowuje ustalenia Trybunału dotyczące ochrony budżetu Unii; przyjmuje do wiadomości sprawozdanie specjalne Trybunału nr 11/2022 „Ochrona budżetu UE”, w którym Trybunał stwierdził, że pomimo pewnych mocnych stron systemu wykluczania stosowanego przez Komisję, niedociągnięcia ograniczają jego skuteczność; z niepokojem zauważa, że wdrożenie systemu wczesnego wykrywania i wykluczania (EDES) zajęło więcej czasu niż planowano; wyraża obawę, że różnice w podejściu podważają ogólną skuteczność wykluczania; wzywa Komisję do ścisłej współpracy z Parlamentem nad przekształceniem rozporządzenia finansowego i dalszym ulepszeniem systemu wczesnego wykrywania i wykluczania, tak aby stał się on wydajnym i skutecznym narzędziem;

(¹) Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 20 maja 2021 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości (Dz.U. L 207 z 11.6.2021, s. 1.)

10. podkreśla potrzebę rozszerzenia obszarów, w których stosuje się EDES, poza zarządzanie bezpośrednie, i zwraca się do Komisji o stosowanie go w odniesieniu do wszystkich funduszy unijnych, w tym funduszy zarządzania dzielonego; zauważa, że EDES należy stosować systematycznie w celu zagwarantowania, aby firmy i beneficjenci rzeczywistości, których skazano za nadużycia finansowe, korupcję lub inną poważną przestępczą działalność gospodarczą, nie mogli korzystać ze środków unijnych; podkreśla potrzebę zharmonizowania wskaźników w Arachne z podstawami wykluczenia EDES, aby dopilnować, by wykluczone podmioty gospodarcze były również widoczne w Arachne; apeluje o maksymalną interoperacyjność między Arachne, EDES a innymi narzędziami IT w celu ograniczenia konieczności wielokrotnego wprowadzania informacji do różnych systemów informatycznych oraz zminimalizowania obciążenia administracyjnego; uważa, że nie potrzeba więcej systemów kontroli, lecz ich lepszego ukierunkowania, w tym wykorzystania nowych technologii w celu zwalczania nadużyć finansowych, korupcji lub innej poważnej przestępczej działalności gospodarczej pozbawionej możliwości korzystania ze środków unijnych;
11. ponownie podkreśla, że bezwzględnie potrzebny jest jeden obowiązkowy, zintegrowany i interoperacyjny system informacji i monitorowania zapewniony przez Komisję, który umożliwi elektroniczną rejestrację i przechowywanie danych dotyczących odbiorców unijnego finansowania, w tym ich beneficjentów rzeczywistych, oraz pozwoli na udostępnienie tych informacji do celów eksploracji danych i oceny ryzyka; podkreśla, że istotne jest uzyskanie jasnego i przejrzystego obrazu dystrybucji i potencjalnej koncentracji wypłacanych funduszy unijnych, w tym dzięki funkcji umożliwiającej agregację tych funduszy; podkreśla, że zmniejszyłyby to obciążenia biurokratyczne dla podmiotów finansowych, kontrolerów i audytorów, a także dla odbiorców funduszy unijnych oraz powinno ułatwić ocenę ryzyka na potrzeby wyboru, przyznawania, zarządzania finansowego, monitorowania, dochodzenia, kontroli i audytu, jak również przyczyniłoby się do skutecznego zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji, konfliktom interesów, podwójnemu finansowaniu i innym nieprawidłowościom, ich wykrywania, korygowania i podejmowania w związku z nimi działań następczych, które to zjawiska należy poważnie zwalczać zarówno na szczeblu państw członkowskich, jak i Unii, poprzez skuteczne i efektywne środki zapobiegawcze i odstraszające, w tym wyraźne sankcje; zauważa, że ta cyfryzacja jest spóźniona i niezbędna ze względu na transgraniczny charakter niewłaściwego wykorzystania środków finansowych, nadużyć finansowych, sprzeniewierzeń, konfliktów interesów, podwójnego finansowania i innych problemów systemowych; podkreśla, że to jednolite narzędzie eksploracji danych powinno ułatwiać wyszukiwanie i być dostępne dla OLAF-u, EPPO i Komisji, aby zwiększyć ochronę budżetu Unii i instrumentu NextGenerationEU przed nieprawidłowościami, nadużyciami i konfliktami interesów;
12. ubolewa, że nie wszystkie państwa członkowskie korzystają z narzędzia Komisji służącego do eksploracji danych i punktowej oceny ryzyka w celu identyfikowania projektów, odbiorców i wykonawców, w przypadku których występuje ryzyko nadużyć finansowych, konfliktów interesów i nieprawidłowości w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF); zauważa, że pięć państw członkowskich objętych próbą kontrolną Trybunału (Grecja, Hiszpania, Francja, Chorwacja i Włochy) będzie korzystało z narzędzia Komisji służącego do eksploracji danych i punktowej oceny ryzyka; przypomina, że wspólne narzędzie eksploracji danych i punktowej oceny ryzyka jest kluczowym elementem ochrony interesów finansowych Unii, w szczególności zapobiegania nadużyciom finansowym, konfliktom interesów i podwójnemu finansowaniu, a także zapewnia większą przejrzystość i rozliczalność;
13. docenia użyteczność strony internetowej Kohesio i platformy otwartych danych wprowadzonych przez Komisję jako narzędzi przejrzystości i rozliczalności w odniesieniu do inwestycji związanych z polityką spójności i zarządzaniem dzielonym na okresy programowania 2014–2020 i 2021–2027, które to narzędzia gromadzą krajowe wykazy projektów wspieranych przez Unię i oferują mapowanie operacji (Kohesio) oraz dostarczają aktualnych danych na temat przyjętych programów, regularnego monitorowania finansów oraz zobowiązań i płatności Unii (platforma otwartych danych); odnotowuje trwające dostosowania mające na celu odpowiednie objęcie okresu programowania 2021–2027, ale podkreśla bezwzględną potrzebę koordynacji i interoperacyjności z narzędziem oceny ryzyka Arachne; wzywa zatem Komisję do zapewnienia skutecznej interoperacyjności między poszczególnymi narzędziami;
14. ponownie podkreśla potrzebę lepszego zrównoważenia procesu dalszego uproszczenia zasad i procedur, przeprowadzania większej liczby kontroli w obszarach, w których najczęściej dochodzi do nieprawidłowych wydatków, opracowania obowiązkowych sesji szkoleniowych i praktycznych informacji dla wnioskodawców, w szczególności nowych wnioskodawców, oraz poprawy pomocy i wytycznych dla MŚP, przedsiębiorstw typu spin-off, przedsiębiorstw typu start-up, agencji administracyjnych i płatniczych oraz wszystkich innych właściwych zainteresowanych stron;

15. podkreśla zwiększone wykorzystanie i znaczenie wskaźników skuteczności działania, w tym wyboru wskaźników, określenia wartości docelowych i kamieni milowych oraz monitorowania i sprawozdawczości w świetle nowych modeli realizacji Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) oraz zreformowanej wspólnej polityki rolnej; wzywa w związku z tym Komisję do dalszej poprawy monitorowania i sprawozdawczości w odniesieniu do wyników budżetu Unii za pomocą usprawnionych i jakościowych wskaźników, takich jak wskaźniki dotyczące wydatków związanych z klimatem, uwzględniania aspektu płci i wskaźniki dotyczące różnorodności biologicznej, jak wynika z przyjętych aktów podstawowych dotyczących programów wydatków na lata 2021–2027; zauważa, że główne kamienie milowe i wartości docelowe, a także wskaźniki produktu mają różny charakter; zauważa, że w ramach RRF dodatkowo rozróżnia się inwestycje i reformy; ponownie wzywa Komisję do przedstawienia przeglądu pełnego cyklu audytu w państwach członkowskich, Komisji, a także przeglądu współpracy z odpowiednimi instytucjami audytowymi, w tym z Trybunałem oraz OLAF-em i EPPO;
16. jest zaniepokojony rosnącą liczbą i złożonością quasi-prawnych instrumentów Komisji, takich jak opinie, zalecenia, komunikaty, rezolucje nieustawodawcze, zawiadomienia, wytyczne i oświadczenia o priorytetach administracyjnych; wzywa Komisję do uproszczenia i usprawnienia tych instrumentów oraz wykorzystania ich z myślą o dalszym upraszczaniu procedur i zmniejszaniu obciążeń biurokratycznych; przypomina o programie REFIT mającym na celu uproszczenie przepisów Unii i zmniejszenie zbędnych obciążeń, a jednocześnie osiągnięcie korzyści płynących z przepisów oraz wprowadzenia zasady „jedno więcej – jedno mniej”; zwraca się do Komisji o systematyczne stosowanie tej zasady, zgodnie z którą nowo wprowadzone obciążenia są kompensowane przez usuwanie równoważnych obciążeń w tym samym obszarze polityki;
17. ponownie podkreśla potrzebę dołożenia większych starań w zwalczaniu nadużyć finansowych zarówno na szczeblu unijnym, jak i państw członkowskich, w ścisłej współpracy z EPPO i OLAF-em; docenia niezwykle wysiłki EPPO i podkreśla jej rolę w ściganiu nadużyć finansowych i innych przestępstw mających wpływ na interesy finansowe Unii oraz w prowadzeniu dochodzeń dotyczących tych nadużyć i przestępstw; podkreśla znaczenie pełnej niezależności i bezstronności EPPO, aby mogła skutecznie pełnić swoją funkcję; podkreśla, że niezależność, bezstronność i skuteczność EPPO i OLAF-u wymaga wystarczających zasobów finansowych i kadrowych, zwłaszcza w świetle nowych zadań związanych z NextGenerationEU (NGEU); zwraca się do Komisji o pilną reakcję na wnioski EPPO dotyczące wykonania jej budżetu, tak aby EPPO mogła stać się w pełni skutecznym organem prokuratorskim;
18. zauważa, że Komisja przedstawia swoje roczne sprawozdanie dotyczące ochrony interesów finansowych Unii (sprawozdanie o ochronie interesów finansowych UE) jesienią następnego roku, co uniemożliwia Parlamentowi przyjęcie tego sprawozdania wcześniej niż 2 lata po odnośnym okresie określonym w sprawozdaniu (n+2); podkreśla, że aby osiągnąć większą skuteczność w przyjmowaniu polityki Unii i środków służących przeciwdziałaniu nadużyciom finansowym, uchylaniu się od opodatkowania i innym nieprawidłowościom finansowym przedstawionym w sprawozdaniu, Parlament powinien mieć możliwość procedowania i przyjęcia sprawozdania o ochronie interesów finansowych UE nie później niż w następnym roku (n+1); wzywa OLAF i Komisję do odpowiadającego temu harmonogramowi przyjęcia sprawozdań o ochronie interesów finansowych UE;
19. podkreśla znaczenie zapewnienia przejrzystości działań organizacji pozarządowych i pośredników w zakresie ich finansowania i własności, ponieważ są one istotnymi podmiotami w wykonaniu budżetu Unii w ramach różnych metod zarządzania, zwłaszcza w obszarze działań zewnętrznych; jest głęboko zaniepokojony finansowaniem projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe powiązane z radykalnymi organizacjami religijnymi i politycznymi lub z udziałem tych organizacji; wzywa Komisję do zagwarantowania, że z funduszy unijnych będą finansowane wyłącznie organizacje, które ściśle przestrzegają wszystkich wartości Unii; wzywa Komisję do ustanowienia mechanizmów *ex ante*, które pozwolą jasno zidentyfikować organizacje pozarządowe działające na terytorium Unii i za granicą, w przypadku których potwierdzono powiązania z fundamentalistycznymi grupami religijnymi, i które forsują program podważający wartości Unii; w związku z tym wzywa do utworzenia publicznej czarnej listy organizacji pozarządowych, które prowadziły działania takie jak nawoływanie do nienawiści, podżeganie do terroryzmu i ekstremizm religijny wspierający lub gloryfikujący przemoc, lub które niewłaściwie wykorzystywały lub sprzeniewierzyły fundusze Unii i znajdują się w bazie danych EDES, aby zapewnić, że mają one zablokowany dostęp do instytucji unijnych i unijnych programów finansowania; powtarza, że żadnych funduszy nie można przeznaczać na źródła ani formy terroryzmu bądź na radykalizację religijną i polityczną oraz że żadne fundusze nie mogą być powiązane z tymi zjawiskami; podkreśla, że niezbędna jest dokładna kontrola wstępna przy rejestracji w rejestrze służącym przejrzystości w celu ujawnienia wszystkich źródeł finansowania; zauważa, że finansowanie z funduszy UE musi być identyfikowalne od bezpośredniego odbiorcy do ostatecznego odbiorcy, gdy fundusze są przekazywane w łańcuchu; przypomina, że w odniesieniu do finansowania publicznego podstawowe akty prawne Unii regulują sposób postępowania w zakresie przejrzystości i widoczności w tym względzie, dlatego przypomina Komisji o odpowiedzialności, jaką ponosi za sprawdzanie zgodności z przepisami i procedurami, zwłaszcza przepisami i procedurami dotyczącymi przyznawania organizacjom pozarządowym i pośrednikom finansowym dotacji w systemie kaskadowym; ponadto domaga się, aby Komisja dostarczała organowi udzielającemu absolutorium zestawienie łącznej kwoty wydatków UE związanych z organizacjami pozarządowymi;

20. wzywa Komisję – mając na uwadze jasność, pewność prawa i praworządność – do przedłożenia wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie organizacji pozarządowych zawierającego jasną definicję i kategoryzację obszarów działania i wielkości organizacji pozarządowych; przepisy powinny przewidywać jasny przegląd warunków otrzymywania funduszy unijnych przez organizacje pozarządowe, obejmujące następujące obowiązki:
- zglaszanie kwot i źródeł otrzymanego finansowania oraz rejestrowanie wszystkich działań wykonywanych w imieniu zleciendawców zagranicznych;
 - oznaczanie rozpowszechnianych materiałów wymaganymi informacjami;
 - ujawnienie wpływów finansowych i niefinansowych oraz wydatków, w tym płatności lub darowizn o charakterze niefinansowym, które są przekazywane z jednej organizacji pozarządowej do innej w ramach organizacji parasolowej na rzecz jej członków;
 - ujawnienie finansowania reklamy politycznej lub kampanii politycznych przez organizacje pozarządowe;
 - przestrzeganie zasady rozliczalności demokratycznej i poszanowanie wartości Unii;
 - w przypadku bardzo dużych organizacji pozarządowych o strukturze korporacyjnej podobnej do przedsiębiorstw prywatnych, obowiązki sprawozdawcze w zakresie odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw, przestrzegania przepisów dotyczących ochrony pracowników, przepisów dotyczących promowania równości płci, obowiązki sprawozdawcze w zakresie zrównoważonego rozwoju, systematyki inwestycji oraz powiązań w łańcuchu dostaw w przypadku zakupów;
21. podkreśla, że wniosek powinien również obejmować obowiązki w zakresie przejrzystości ze strony Komisji, w tym w odniesieniu do ujawniania umów finansowych, administracyjnych lub o współpracy z organizacjami pozarządowymi;
22. przypomina Komisji, że wszystkim wnioskom ustawodawczym, które mają znaczący wpływ na gospodarkę, społeczeństwo i środowisko, muszą towarzyszyć solidne i szczegółowe oceny skutków; podkreśla, że jest to część przyjętego przez Komisję Programu lepszego stanowienia prawa, i zaznacza, że organ udzielający absolutorium będzie ściśle monitorował, czy te oceny skutków przeprowadza się w sposób całkowicie neutralny i bezstronny oraz czy uwzględniają one systematyczną analizę skutków rozważanych wariantów, koszty i korzyści preferowanego wariantu, w tym uwzględniają opinie zainteresowanych stron, w drodze otwartych konsultacji publicznych;
23. wskazuje na sprawozdanie specjalne Trybunału 17/2022 „Konsultanci zewnętrzeni w Komisji Europejskiej”, w którym podkreślono, że Komisja Europejska co roku udziela zamówień na usługi konsultantów zewnętrznych o wartości około 1 mld EUR, wykorzystując je w różnorodnych działaniach dotyczących doradztwa, badań, ocen i prac badawczych, oraz stwierdza, że zarządzanie przez Komisję korzystaniem z usług konsultantów zewnętrznych nie zapewnia w pełni optymalnego wykorzystania środków finansowych ani nie zabezpiecza w pełni jej interesów; podkreśla również, że w ramach regulujących korzystanie z tych usług występują poważne luki, co niesie za sobą potencjalne zagrożenia związane z koncentracją usługodawców, nadmierną zależnością i konfliktami interesów, które to zagrożenia nie są wystarczająco monitorowane; w tym kontekście domaga się, aby Komisja dalej opracowywała swoje ramy regulujące korzystanie z usług konsultantów zewnętrznych, lepiej wykorzystywała rezultaty prac konsultantów zewnętrznych, zwiększyła monitorowanie w celu ograniczenia zagrożeń wynikających z korzystania z usług konsultantów zewnętrznych oraz poprawiła swoją sprawozdawczość w zakresie korzystania z usług konsultantów zewnętrznych przez dostarczanie dokładnych i pełnych danych na temat ilości i rodzajów nabytych usług. ponadto podkreśla niewykorzystany potencjał agencji unijnych w zakresie dostarczania konkretnych, istotnych informacji i wyników tej samej jakości co konsultanci zewnętrzeni, jeżeli pozwalałyby na to ich mandaty; zachęca Komisję do przeanalizowania w przyszłości tej możliwości na potrzeby konsultacyjne i badawcze w określonych dziedzinach;
24. z zadowoleniem przyjmuje początkowy wkład RRF i jego dalszy potencjał w zakresie zapobiegania silnemu pogorszeniu koniunktury gospodarczej w następstwie pandemii COVID-19; zauważa, że w prawie wszystkich państwach członkowskich RRF odegrał zasadniczą rolę w osiągnięciu postępów we wdrażaniu zaleceń dla poszczególnych krajów wynikających z europejskiego semestru; zauważa jednak, że kilka zaleceń dla poszczególnych krajów pozostaje niewdrożonych, a ponadto odnotowuje wkład RRF w uczynienie gospodarek i społeczeństw Unii bardziej zrównoważonymi, odpornymi i lepiej przygotowanymi na przyszłe wyzwania i możliwości związane z transformacją ekologiczną i cyfrową;

25. odnotowuje ustalenia i wnioski Trybunału w jego pierwszej rocznej ocenie RRF; rozumie, że wdrażanie RRF odbywa się pod presją czasu, aby zapewnić terminowe wsparcie w celu wyjścia z kryzysu związanego z pandemią COVID-19, jednak przy znacznie prostszym modelu realizacji, który nakłada na Komisję i państwa członkowskie o wiele mniejsze wymagania, a także zmniejsza obciążenia kontrolne ze strony Komisji i przenosi je na państwa członkowskie, w szczególności w porównaniu ze strukturą finansowania, sprawozdawczości i kontroli polityki spójności lub polityki rolnej; podkreśla, że każdemu modelowi szybkiej realizacji musi towarzyszyć solidny system kontroli, za który odpowiada Komisja; wzywa Komisję do dopilnowania, aby przy proponowaniu nowych programów i strategii politycznych Unii z modelem realizacji opartym na wynikach, stosowanym przy wdrażaniu RRF, w pełni uwzględniono wnioski wyciągnięte z wdrażania RRF, a także ustalenia i zalecenia dotyczące RRF wynikające z audytów i ocen przeprowadzonych przez Trybunał; przypomina o znaczeniu wiedzy, czy absorpcja funduszy przebiega zgodnie z planem, ponieważ rok 2023 to połowa okresu wdrażania RRF; uznaje postępy poczynione przez Komisję w odpowiedzi na obawy organu udzielającego absolutorium dotyczące przejrzystości i rozliczalności poprzez utworzenie platformy podobnej do platformy Kohesio dla polityki spójności;
26. z zadowoleniem przyjmuje porozumienie osiągnięte w międzyinstytucjonalnych negocjacjach w sprawie RePowerEU dotyczące publikowania co dwa lata w tabeli wyników w zakresie RRF wykazu 100 największych ostatecznych odbiorców w każdym państwie członkowskim; ponawia swój apel o udostępnienie, w ramach procedury udzielania absolutorium, stosownym instytucjom Unii i organowi udzielającemu absolutorium wykazu wszystkich ostatecznych odbiorców we wszystkich obszarach polityki i projektach UE;
27. odnotowuje udane dążenia Komisji do pozyskania funduszy na rynkach finansowych w celu zapewnienia środków finansowych dla RRF jako ważnego instrumentu w czasach poważnego kryzysu; niemniej jednak jest zaniepokojony powstałym zadłużeniem, rosnącymi stopami procentowymi i wynikającą z tego niepewną zdolnością do spłaty pożyczek oraz ryzykiem, jakie stanowi to dla uzgodnionego budżetu i polityki Unii; wzywa Komisję do ograniczenia tego ryzyka oraz do udzielania Parlamentowi pełnych informacji o statusie tych pożyczek w skali roku;
28. wyraża zaniepokojenie ograniczoną liczbą projektów transgranicznych w ramach RRF; przyznaje jednocześnie, że jednym z celów RRF jest wspieranie odbudowy gospodarczej w państwach członkowskich Unii po pandemii COVID-19; podkreśla, że dostosowanie krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności do celów polityki Unii, w tym projektów transgranicznych, generuje unijną wartość dodaną;
29. jest zaniepokojony faktem, że późne przyjęcie szeregu rozporządzeń regulujących różne strategie polityczne Unii spowodowało – podobnie jak na początku okresu programowania 2014–2020 – znaczne opóźnienie rozpoczęcia ich wdrażania w okresie programowania 2021–2027; wzywa Komisję, aby podjęła wszelkie niezbędne działania w celu przyspieszenia wdrażania polityki w terenie, przy jednoczesnym utrzymaniu mocnego nacisku na jakość i konieczność nasilenia walki z nadużyciami oraz ochronę interesów finansowych Unii; zwraca uwagę na fakt, że zwłaszcza w ramach zarządzania dzielonego znaczna część środków budżetowych na rok 2021 musi zostać prze-programowana na kolejne lata; podkreśla w tym kontekście ryzyko, że zobowiązania pozostające do spłaty wpływają na budżet Unii, powodując ewentualnie znaczne umorzenia, które z kolei zmniejszyłyby wpływ budżetu Unii; domaga się, aby Komisja wskazała organowi udzielającemu absolutorium działania, które zamierza podjąć w celu uniknięcia tej sytuacji, oraz aby wyciągnęła niezbędne wnioski i zdobyła niezbędne doświadczenie, by zapobiec wystąpieniu podobnej sytuacji na początku WRF na lata 2028–2034;
30. zachęca Komisję, Trybunał i Radę do pracy nad przyspieszeniem procesu udzielania absolutorium, aby miał miejsce w roku $n+1$;
31. zauważa, że w Protokole nr 7 do TFUE (w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej) przewidziano wydawanie tzw. laissez-passer członkom instytucji unijnych, w szczególności członkom Parlamentu Europejskiego, do wykorzystania jako dokumenty podróży; jest zaniepokojony faktem, że centralne służby Komisji odpowiedzialne za laissez-passer sprzeciwiają się umieszczeniu na dokumencie „stanowiska” posła do Parlamentu Europejskiego, co oznacza, że posłowie nie są w stanie udowodnić swojego statusu podczas podróży, w przeciwieństwie na przykład do personelu dyplomatycznego ESDZ; wzywa Komisję do podjęcia pilnych działań w celu usunięcia tej niespójności, tak aby członkowie instytucji mogli odpowiednio udowodnić swoje stanowiska podczas podróży.

32. ubolewa, że Trybunał ponownie wydał negatywną opinię na temat legalności i prawidłowości wydatków i stwierdził, iż mechanizmy kontroli Komisji i państw członkowskich po prostu nie są wystarczająco wiarygodne; podkreśla, że ważne jest wzmocnienie mechanizmów kontroli Komisji i państw członkowskich, które to mechanizmy Trybunał uznał za niewiarygodne, co zagraża wiarygodności sprawozdania rocznego z zarządzania i wykonania;
33. przypomina, że Komisja powinna podjąć konkretne działania następcze w związku z uwagami Parlamentu, w tym w związku ze wszystkimi priorytetami politycznymi;

ROZDZIAŁ I

Wieloletnie ramy finansowe (WRF)

Poświadczenie wiarygodności Trybunału oraz zarządzanie budżetem i finansami

Wiarygodność rozliczeń

34. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Trybunał w odniesieniu do roku 2021 stwierdza, iż sprawozdanie finansowe Unii Europejskiej jest wiarygodne, zgodne z rozporządzeniem finansowym oraz że po stronie dochodów budżetowych nie występuje istotny poziom błędu;
35. odnotowuje, że 31 grudnia 2021 r. zobowiązania ogółem wyniosły 496,4 mld EUR, w porównaniu z 414,1 mld EUR aktywów ogółem; podkreśla, że różnica w wysokości 82,3 mld euro odpowiada (ujemnym) aktywom netto, obejmującym rezerwy i tę część wydatków już poniesionych przez Unię do 31 grudnia, która będzie musiała zostać sfinansowana z przyszłych budżetów;
36. zauważa, że na koniec 2021 r. szacowana wartość poniesionych wydatków kwalifikowalnych należnych beneficjentom, ale o które jeszcze nie wystąpiono, wynosiła 129,9 mld EUR (w 2020 r.: 107,8 mld EUR), ujętych jako rozliczenia międzyokresowe bierne; zauważa, że wzrost tej szacunkowej kwoty jest powiązany głównie z RRF, stanowiącym trzon programu NGEU, ustanowionego w celu zaradzenia bezpośrednim szkodom gospodarczym i społecznym spowodowanym pandemią COVID-19; podkreśla, że płatności na rzecz państw członkowskich w ramach RRF są wykonywane w transzach zgodnie z ustalonym z góry harmonogramem do 2026 r.;
37. zauważa, że po zakończeniu okresu przejściowego w związku z procesem wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej Komisja oszacowała, że na dzień bilansowy rachunki Unii wykazują należność netto od Zjednoczonego Królestwa w wysokości 41,8 mld EUR (2020 r.: 47,5 mld EUR), z czego szacuje się, że 10,9 mld EUR zostanie wypłacone w ciągu 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego;
38. zauważa, że Trybunał ocenił wpływ niesprowokowanej i nieuzasadnionej agresji militarnej Rosji na Ukrainę na sprawozdania finansowe; z zadowoleniem przyjmuje ocenę Trybunału, że potraktowanie inwazji Rosji na Ukrainę jako zdarzenia pozabilansowego niewymagającego korekty jest właściwe oraz że jego wpływ odpowiednio ujawniono i rzetelnie przedstawiono w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym;
39. zauważa, że Trybunał, w ramach swoich zwykłych procedur kontrolnych, skontrolował aktywa, pasywa, przychody i koszty, w tym te związane ze środkami przyjętymi przez Komisję w kontekście działań związanych z COVID-19; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Trybunał stwierdził, iż rzetelnie przedstawiono je w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym;

Legalność i prawidłowość dochodów i wydatków Unii

40. wyraża ubolewanie z powodu negatywnej opinii na temat legalności i prawidłowości po stronie wydatków w budżecie Unii, wydanej przez Trybunał;
41. odnotowuje obliczony przez Trybunał ogólny poziom błędu wynoszący 3,0 %, co stanowi 1,0 punktu procentowego powyżej progu istotności; zauważa, że jest to pogorszenie w porównaniu z 2020 r., w którym poziom błędu wynosił 2,7 %, również znacznie powyżej progu istotności; odnotowuje odpowiedź Komisji, że nie kwestionuje ona ustalonego przez Trybunał poziomu błędu, ale jednocześnie broni wyników własnych prac skutkujących szacowanym poziomem błędu przy płatności, który opiera się na innej metodycy; zauważa, że Komisja oblicza swoje ryzyko przy płatności za 2021 r. na 1,9 %; jest zaniepokojony faktem, że w przeciwieństwie do Trybunału Komisja szacuje swój poziom błędu zarówno poniżej progu istotności, jak i nawet poniżej dolnego zakresu szacowanego poziomu błędu Trybunału, wynoszącego 2,2 %;

42. wyraża ubolewanie, że wykryte błędy wskazują na utrzymujące się uchybienia w prawidłowości wydatków deklarowanych przez instytucje zarządzające oraz że Trybunał stwierdził uchybienia w metodach kontroli wyrwykowych organów nadzorczych;
43. z zaniepokojeniem odnotowuje, że Trybunał uważa, iż w ocenie ryzyka przeprowadzonej przez Komisję prawdopodobnie zaniżono poziom ryzyka w kilku obszarach; podkreśla, że Trybunał stwierdził niedociągnięcia w kontrolach *ex post* przeprowadzonych przez Komisję m.in. w dziale 1 „Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa”, niedoszacowanie błędów w dziale 2 „Spójność, odporność i wartości” oraz niedoszacowanie ryzyka i dużą liczbę błędów w dziale 6 „Sąsiedztwo i świat”; podkreśla, że w dziale „Zasoby naturalne i środowisko” obie instytucje są zgodne w swoich obliczeniach, podczas gdy na przykład w dziale „Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa” Trybunał szacuje poziom błędów na 4,4 %, Komisja natomiast szacuje poziom ryzyka przy płatności na 1,3 %;
44. zauważa, że Komisja przeprowadza kontrole budżetu Unii zarówno przed wykonaniem płatności, jak i po wykonaniu płatności, a w razie potrzeby wprowadza korekty; zauważa, że ten system kontroli znajduje odzwierciedlenie zarówno w „ryzyku w momencie dokonywania płatności”, które jest oszacowaniem poziomu wydatków niezgodnym z zasadami i przepisami obowiązującymi w momencie dokonywania płatności, jak i „ryzyku w momencie zamknięcia” (programu), które jest szacunkowym poziomem wydatków niezgodnych z przepisami, gdy zakończono wszystkie kontrole i związane z nimi korekty i zgodnie z prawem nie można podjąć dalszych działań; zauważa ponadto, że szacowane przez Komisję ryzyko w momencie zamknięcia wynosi 0,8 %, czyli znacznie poniżej progu istotności wynoszącego 2 %;
45. ponownie wyraża poparcie dla podejścia kontrolnego i metodyki Trybunału; zauważa, że ta metodyka opiera się na międzynarodowych standardach kontroli, które nakładają wymóg badania losowej próby transakcji oraz że reprezentatywna próba nie może być w pełni oparta na ryzyku; z niepokojem zauważa rozbieżności między obliczonymi przez Trybunał i Komisję poziomami błędów i ryzyka przy dokonywaniu płatności; podkreśla, że różnice te nie występują we wszystkich obszarach wydatków; zauważa, że szacunki Komisji dotyczące ryzyka przy dokonywaniu płatności stale mieszczą się w dolnym zakresie lub poniżej szacunków statystycznych Trybunału, i jest zaniepokojony, że stanowi to systematyczne niedoszacowanie przez Komisję istniejącego poziomu błędów; zachęca Komisję do ponownego przemyślenia swojej metodyki i współpracy z Trybunałem w celu zwiększenia harmonizacji, aby zapewnić bardziej porównywalne dane liczbowe; podkreśla jednak, że ogólne oszacowanie poziomu błędów przedstawione w poświadczeniu wiarygodności Trybunału nie wskazuje na wystąpienie nadużyć finansowych;
46. jest zaniepokojony, że Komisja, działając na podstawie potencjalnie niedoszacowanego ryzyka, nie jest w stanie skutecznie chronić interesów finansowych Unii; jest również zaniepokojony zamętem, jaki to powoduje dla organu udzielającego absolutorium i obywateli Unii, ponieważ Komisja z jednej strony uznaje poziom błędów Trybunału w obszarach, w których jest on niższy od progu istotności (zasoby naturalne), a z drugiej strony przedstawia własne szacunki dotyczące błędów przy dokonywaniu płatności w obszarach, w których poziom błędów Trybunału jest wyższy od progu istotności, co budzi wątpliwości co do wiarygodności jej sprawozdawczości finansowej;
47. wzywa Trybunał, aby ocenił wpływ działań naprawczych na ogólny poziom błędów;
48. odnotowuje, że Trybunał podjął działania w związku z uwagami wynikającymi ze sprawozdania rocznego za rok 2020 w odniesieniu do sprawozdawczości dotyczącej odzyskiwania środków w sprawozdaniu rocznym z zarządzania i wykonania, która zdaniem Trybunału jest złożona i nie zawsze jasna; z zadowoleniem przyjmuje uwagę Trybunału, że dokonany przez Komisję przegląd jej sprawozdawczości przyniósł poprawę sytuacji; jest jednak zaniepokojony faktem, że Trybunał uważa, iż sposób przedstawienia danych na temat „korekt poprzednich płatności” (5,6 mld EUR) i powiązany z nimi odsetek odnośnych wydatków (3,3 %) jest nieodpowiedni i może prowadzić do niepoprawnych interpretacji; odnotowuje w szczególności ustalenie Trybunału, że przedstawione dane obejmują działania zapobiegawcze nieodnoszące się do poprzednich płatności ani zatwierdzonych wydatków oraz działania zapobiegawcze podejmowane przez państwa członkowskie, których nie można przypisywać bezpośrednio Komisji;

49. zauważa, że Trybunał stwierdził, że w wydatkach obciążonych niskim ryzykiem nie wystąpił istotny poziom błędów. W wydatkach o wysokim ryzyku poziom błędów w dalszym ciągu był natomiast istotny. podkreśla, że największy wkład w poziom błędów 3,0 % miał dział „Spójność, odporność i wartości” (1,2 punktu procentowego), a następnie „Zasoby naturalne i środowisko” (0,7 punktu procentowego), „Sąsiedztwo i świat” (0,4 punktu procentowego) oraz „Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa” (0,4 punktu procentowego);
50. zauważa, że Trybunał dzieli swoją populację objętą kontrolą według udziału wydatków wysokiego ryzyka (głównie płatności oparte na zwrocie kosztów) i niskiego ryzyka (głównie płatności oparte na uprawnieniach); zauważa jednak z niepokojem, że Komisja w swoim sprawozdaniu rocznym z zarządzania i wykonania dzieli wydatki na segmenty wyższego, średniego i niższego ryzyka, na podstawie kontroli przeprowadzanych co roku przez organy krajowe, innych partnerów i samą Komisję; podkreśla, że stosowanie przez Trybunał i Komisję różnych kategorii ryzyka stanowi dla pracy organu udzielającego absolutorium wyzwanie przy dokonywaniu analizy porównawczej odpowiednich sprawozdań; zauważa z niepokojem, że prowadzi to do rozbieżności między obliczeniem przez Trybunał wydatków wysokiego ryzyka na poziomie 63,2 % a obliczeniem przez Komisję – na poziomie 22 %; przypomina, że takie rozbieżności między Trybunałem a Komisją osłabiają wiarygodność danych wejściowych potrzebnych organowi udzielającemu absolutorium;
51. z zaniepokojeniem zauważa, że wykryto istotne problemy w wydatkach dokonywanych na zasadzie zwrotu kosztów, stanowiących 63,2 % populacji objętej kontrolą Trybunału, w których szacowany poziom błędów wynosi 4,7 %; odnotowuje, że skutki błędów wykrytych przez Trybunał mają zatem istotny i rozległy wpływ na wydatki zatwierdzone za ten rok;
52. odnotowuje, że mimo iż Trybunał uważa wydatki w ramach RRF zaakceptowane w sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31 grudnia 2021 r. za legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach, uznał, że w płatności na rzecz Hiszpanii jest jeden kamień milowy, który nie został w zadowalającym stopniu zrealizowany, przy czym nadal istnieją wątpliwości co do oceny Komisji dotyczącej kamienia milowego i wartości docelowych związanych z powiązaniem wydatkami w ramach RRF; odnotowuje ocenę Trybunału, zgodnie z którą błąd uznano za nieistotny; przypomina, że celem przeprowadzonej przez Trybunał kontroli RRF było wniesienie wkładu w poświadczenie wiarygodności i zapewnienie podstaw do wydania opinii na temat prawidłowości wydatków w ramach RRF w 2021 r.; odnotowuje, że w populacji objętej kontrolą Trybunału znalazła się jedyna płatność dokonana w 2021 r. – na rzecz Hiszpanii – oraz rozliczenie powiązanych z nią płatności zaliczkowych; przypomina, że jedynym powodem, dla którego zidentyfikowanego błędów nie określono ilościowo, był brak metodyki dla częściowych płatności ze strony Komisji; przyjmuje do wiadomości, że Komisja opublikowała taką metodykę w dniu 21 lutego 2023 r.;

Zarządzanie budżetem i finansami

53. z niepokojem zauważa, że w 2021 r. realizacja zobowiązań była bardzo niska i wyniosła 68 % całkowitej dostępnej kwoty oraz że późne przyjęcie rozporządzeń sektorowych w 2021 r. opóźniło uruchomienie nowych programów; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że ogólny wskaźnik absorpcji funduszy ESI wzrósł w 2021 r. dzięki wyższym płatnościom niż w 2020 r.; podkreśla, że na koniec 2021 r. kwota do absorpcji przed zamknięciem programów z funduszy ESI w 2025 r. wynosiła jeszcze 161 mld EUR; ponownie wyraża zaniepokojenie znacznymi różnicami we wskaźnikach absorpcji w poszczególnych państwach członkowskich oraz faktem, że w niektórych państwach członkowskich nadal do absorpcji pozostaje ponad 40 % przyznanym im kwot; ponownie podkreśla, że ogromne różnice w zdolnościach absorpcyjnych między państwami członkowskimi stanowią w rzeczywistości jedną z najważniejszych przeszkód dla skutecznego rozwoju regionów słabiej rozwiniętych;
54. zauważa, że wciąż niewykorzystane fundusze ESI na lata 2014–2020 stanowią znaczną część zobowiązań pozostających do spłaty w budżecie Unii; wzywa Komisję do ścisłego monitorowania postępów we wdrażaniu w państwach członkowskich oraz do przeanalizowania różnic, ze szczególnym uwzględnieniem przypadków niepełnego wdrożenia i niskiego wskaźnika absorpcji; oczekuje, że Komisja przedstawi organowi udzielającemu absolutorium oceny poszczególnych krajów, określając powtarzające się problemy, oraz podejmie wszelkie odpowiednie środki w celu optymalizacji sytuacji, w tym poprzez pomoc techniczną i wymianę najlepszych praktyk;

55. ponownie wyraża zaniepokojenie faktem, że na koniec 2021 r. łączne zobowiązania pozostające do spłaty osiągnęły rekordowy poziom 341,6 mld EUR (łącznie zobowiązania pozostające do spłaty z budżetu Unii i NGEU); podkreśla, że w 2023 r. zobowiązania pozostające do spłaty prawdopodobnie przekroczą 460 mld EUR, ale następnie będą się zwykle zmniejszać w miarę zbliżania się do zamknięcia NGEU; podkreśla, że pewien poziom zobowiązań pozostających do spłaty jest naturalną konsekwencją systemu budżetowego Unii obejmującego środki na zobowiązania i środki na płatności, ale wyraża obawę, że znaczna kwota zobowiązań pozostających do spłaty może stanowić zagrożenie dla sprawnego i normalnego funkcjonowania budżetu Unii w przyszłości;
56. zauważa, że zobowiązania pozostające do spłaty z budżetu Unii zmniejszyły się z rekordowo wysokiego poziomu na koniec 2020 r. oraz że Komisja przewiduje, iż wzrost spodziewany w 2027 r. będzie niewielki, głównie z powodu mniejszej różnicy między środkami na zobowiązania a środkami na płatności; zwraca uwagę, że Trybunał już kilkakrotnie zauważał, że można je zredukować tylko wtedy, gdy kwota zapisanych w budżecie środków na płatności przewyższa kwotę środków na zobowiązania, a środki na płatności są wykorzystywane; zwraca się do Komisji o konsekwentne stosowanie się do tego zalecenia, które jest zgodne z wymogiem zachowania odpowiedniego stosunku środków na zobowiązania do środków na płatności;
57. podkreśla, że w WRF na lata 2021–2027 przewidziano mniej czasu niż w poprzednich WRF na wdrożenie funduszy objętych zarządzaniem dzielonym; jest świadomy wyzwań związanych z zarządzaniem tymi funduszami i ich kontrolą w celu zapewnienia zgodności i należytego zarządzania finansami; jest zaniepokojony zwiększonym obciążeniem administracyjnym państw członkowskich ze względu na wdrażanie programu NGEU oraz tendencję państw członkowskich do przedkładania wdrażania NGEU nad tradycyjne fundusze objęte zarządzaniem dzielonym, co omówiono podczas wysłuchania publicznego w komisji CONT 23 stycznia 2023 r.;
58. uważa, że wytyczne Komisji dotyczące unikania konfliktów interesów i zarządzania takimi konfliktami na mocy rozporządzenia finansowego powodują niepotrzebne obciążenie biurokratyczne, zwłaszcza w przypadku MŚP, organizacji non-profit i struktur partycypacyjnych na szczeblu lokalnym; jest zdania, że wytyczne powinny skupiać się na korzyściach gospodarczych i finansowych, a nie kontrolowaniu życia osobistego lub stosunków społecznych, szczególnie na szczeblu lokalnym lub regionalnym; zwraca się do Komisji o pełne poszanowanie zasady proporcjonalności i prywatności oraz unikanie wysuwania ogólnych podejrzeń wobec wszystkich podmiotów; wzywa Komisję do doprecyzowania jej obecnych wytycznych w tym zakresie, aby wnioskodawcy i organy decyzyjne miały jasne wskazówki;
59. jest zaniepokojony związany z tym ryzykiem (określonym przez Trybunał w sprawozdaniu za 2020 r. oraz powtórnie w odniesieniu do roku budżetowego 2021), że poziom zasobów administracyjnych potrzebnych do równoległego zarządzania różnymi instrumentami budżetowymi może nie być dostępny oraz że wprowadzenie elastyczności do systemu w celu przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 może prowadzić do osłabienia istniejących systemów kontroli;
60. z niepokojem odnotowuje wzrost całkowitej ekspozycji budżetu Unii w związku z zobowiązaniami warunkowymi z 131,9 mld EUR w 2020 r. do 277,9 mld EUR w 2021 r.; przyznaje, że za tak znacznym wzrostem stoją dwie główne przyczyny: uruchomienie Next Generation EU i wyższa kwota pożyczek udzielonych w ramach instrumentu SURE; rozumie, że ryzyko dla budżetu Unii wynikające ze zobowiązań warunkowych jest ograniczone przez podniesienie pułapu zasobów własnych oraz kontrgwarancje państw członkowskich dotyczące pożyczek w ramach instrumentu SURE;

Zalecenia

61. zdecydowanie popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;

62. Wzywa w szczególności Komisję do:

- a) zapewnienia ochrony budżetu Unii przez powszechne i systematyczne korzystanie z cyfrowych i zautomatyzowanych systemów sprawozdawczości, monitorowania i prowadzenia audytów (Arachne, EDES itd.) oraz pilnego ustanowienia obowiązkowego, zintegrowanego i interoperacyjnego systemu opartego na istniejących narzędziach i bazach danych, ale nie wyłącznie na nich, w kontekście nadchodzącego przeglądu rozporządzenia finansowego; opracowania tabeli wyników w zakresie odbudowy i zwiększania odporności, aby zapewnić przejrzystość opisu kamieni milowych i wartości celowych oraz wyników kontroli; zapewnienia, by wszystkie państwa członkowskie wykorzystywały systemy i centralne rejestry do składania sprawozdań na temat beneficjentów rzeczywistych i beneficjentów końcowych;
- b) znacznego uproszczenia zasad i procedur, opracowania obowiązkowych sesji szkoleniowych i praktycznych informacji dla wnioskodawców, w szczególności nowych wnioskodawców, oraz poprawy pomocy i wytycznych dla MŚP i organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw typu spin-off, przedsiębiorstw typu start-up, agencji administracyjnych i płatniczych oraz wszystkich innych właściwych zainteresowanych stron bez uszczerbku dla jakości kontroli;
- c) dalszego zwiększania zdolności administracyjnych Komisji i państw członkowskich oraz zaproponowania odpowiednich linii budżetowych dla Trybunału, EPPO i OLAF-u, aby zapewnić ich skuteczność w związku z realizacją nowych przyszłych zadań związanych z instrumentem NGEU w celu ochrony finansów Unii;
- d) podsumowania i przedstawienia organowi udzielającemu absolutorium i Trybunałowi powodów różnic w poszczególnych obszarach wydatków i odzyskanych kwotach, a także w wynikach dotyczących szacowanego poziomu błędu obliczonego przez Trybunał oraz ryzyka przy dokonywaniu płatności obliczonego przez Komisję w sprawozdaniu rocznym z zarządzania i wykonania, oraz nawiązywania dialogu z Trybunałem, na szczeblu zarówno kierowniczym, jak i technicznym, z myślą o wprowadzeniu jednolitej metodyki dotyczącej poziomu błędu w wydatkach UE;
- e) współpracy z Trybunałem w celu dostosowania odpowiednich metod kategoryzacji ryzyka i metod pracy kontrolnej;
- f) porównania wskaźników wykonania instrumentu REACT-EU przez państwa członkowskie, które miały otrzymać wsparcie finansowe w ramach RRF, oraz państwa członkowskie, w których krajowy plan odbudowy został zatwierdzony pod pewnymi warunkami dopiero na późniejszym etapie (Węgry i Polska), a także określenia powodów stwierdzonych różnic, w szczególności mających związek z dostępnością potencjału administracyjnego;
- g) dalszego wspierania państw członkowskich, tak aby podnieść jakość i zwiększyć liczbę kontroli, oraz do wymiany najlepszych praktyk w dziedzinie walki z nadużyciami finansowymi;
- h) zapewnienia uproszczenia procedury, w tym dokumentacji wymaganej w celu uzyskania dostępu do finansowania, nie naruszając zasad kontroli i monitorowania;
- i) publikowania sprawozdań z audytu Komisji, w tym dotyczących przypadków konfliktu interesów, w rozsądnych ramach czasowych, co pomoże zapewnić wdrożenie zalecanych działań naprawczych i następczych przez skontrolowane podmioty;
- j) ścisłego monitorowania potencjalnych zagrożeń związanych z korupcją i nadużyciami;
- k) ułatwiania współpracy międzyinstytucjonalnej poprzez działania na rzecz przyspieszenia procesu udzielania absolutorium, aby miał miejsce w roku n+1, bez uszczerbku dla jakości tego procesu;
- l) zintensyfikowania wysiłków na rzecz zwiększenia przejrzystości wykorzystania funduszy, w tym w odniesieniu do informacji o beneficjentach końcowych, oraz zaostrożenia zasad przyznawania funduszy przedsiębiorstwom mającym siedzibę w rajach podatkowych;
- m) poświęcenia większej uwagi państwom członkowskim i udzielenia im większego wsparcia technicznego w przypadkach, gdy ich systemy zarządzania i kontroli są wiarygodne tylko częściowo lub nie są wcale wiarygodne, i gdy istnieje zwiększone ryzyko nadużyć finansowych i korupcji związanych z funduszami;
- n) dokonania ponownej oceny identyfikacji podmiotów jako organizacji pozarządowych i przedstawienia ich jasnej definicji, a także dalszego ulepszania unijnego rejestru lobbystów, upewniając się przy tym, że organizacje pozarządowe, które zwracają się do instytucji unijnych, są zarejestrowane jako lobbysci; ponadto zwraca się do Komisji o ustanowienie skutecznego mechanizmu gwarantującego, że działalność organizacji pozarządowych jest zgodna z wartościami Unii, i domaga się pełnej przejrzystości w zakresie ich finansowania, przy czym głębszy wgląd w finansowanie wszystkich zarejestrowanych podmiotów powinien stanowić warunek dostępu do wszystkich instytucji, organów i agencji Unii;

- o) zobowiązuje się do zagwarantowania odpowiednich środków sekretariatowi rejestru służącego przejrzystości, aby umożliwić weryfikację poprawności wpisów dotyczących działalności lobbingsowej grup interesu, lobbystów i organizacji pozarządowych oraz aby lobbying stał się bardziej przejrzysty;
- p) sporządzenia projektu standardowej umowy z organizacjami pozarządowymi dotyczącej warunków otrzymywania funduszy unijnych; podkreśla, że umowa ta musi być jednakowo wiążąca dla wszystkich instytucji i agencji unijnych;

Wykonanie budżetu Unii

- 63. z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie Trybunału dotyczące wykonania budżetu Unii – stan na koniec 2021 r., w którym skoncentrowano się na włączeniu do budżetu Unii pięciu priorytetów polityki horyzontalnej, a mianowicie przeciwdziałania zmianie klimatu, zachowania różnorodności biologicznej, równości płci, celów zrównoważonego rozwoju (SDG) Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz transformacji cyfrowej;
- 64. wyraża ubolewanie, że Trybunał twierdzi, iż przygotowanie tego sprawozdania z wykonania ma negatywny wpływ na prowadzoną przez Trybunał kontrolę i nowo pojawiające się priorytety Unii; przyjmuje do wiadomości decyzję Trybunału o powrocie do składania sprawozdań z wykonania zgodnie z zasadami stosowanymi wcześniej w rozdziale 3 sprawozdania rocznego; zauważa, że ze względu na obowiązujące terminy prawne Trybunał może mieć trudności z włączeniem swojej oceny sprawozdania z zarządzania i wykonania do swojego sprawozdania rocznego; wzywa Trybunał do uwzględnienia sprawozdania rocznego z zarządzania i wykonania w swoim sprawozdaniu rocznym lub w razie potrzeby w oddzielnym dokumencie w celu uwzględnienia rocznego absolutorium; przypomina, że w 2023 r. zwiększono już personel Trybunału w celu uwzględnienia zwiększonego obciążenia pracą w związku z NGEU;
- 65. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Trybunał stwierdził, iż w WRF na lata 2021–2027 istnieją ramy dla realizacji większości priorytetów horyzontalnych, wybrane unijne programy wydatków uwzględniają wybrane przez Trybunał priorytety polityki horyzontalnej, a Komisja opracowała metody śledzenia wydatków dla niektórych priorytetów horyzontalnych;
- 66. jest zaniepokojony faktem, że sprawozdanie zawiera nadmiernie pozytywne wnioski dotyczące postępów w zakresie włączania celów do głównego nurtu polityki, a dostępnych jest niewiele informacji na temat tego, czy wydatki w znaczący sposób przyczyniają się do realizacji wielu priorytetów jednocześnie, natomiast w ramach wykonania Komisji uwagę skupia się przeważnie na realizacjach i nie mierzy się jeszcze wyników, zaś dokonywany przez Komisję przegląd zgłoszonych informacji napotyka na trudności;
- 67. zauważa, że według Komisji priorytety dotyczące klimatu i różnorodności biologicznej włączono do ram wykonania; z dużym zaniepokojeniem odnotowuje jednak dodatkowe ustalenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu specjalnym 09/2022 „Wydatki na rzecz klimatu w budżecie UE na lata 2014–2020”; jest zaniepokojony faktem, że zgłoszone wydatki nie zawsze mają związek z działaniami na rzecz klimatu oraz że wkład budżetu Unii w klimat i różnorodność biologiczną jest zawyżony; z niepokojem odnotowuje ponadto ustalenia Trybunału, że ogólna sprawozdawczość dotycząca wydatków na rzecz klimatu była niewiarygodna, ponieważ podawano dane w znacznym przybliżeniu i śledzono jedynie potencjalny pozytywny wpływ na klimat, nie oceniając ostatecznego wkładu w osiągnięcie celów Unii w dziedzinie klimatu; z niepokojem zauważa, że ryzyko, iż zaplanowane lub zadeklarowane kwoty nie zostaną wydane, może jeszcze bardziej zawyżyć zgłoszone wydatki na rzecz klimatu; jest zaniepokojony faktem, że Trybunał stwierdził, iż oczekuje się jedynie ograniczonej poprawy w zakresie sprawozdawczości dotyczącej klimatu w latach 2021–2027; ubolewa, że Komisja nie zajęła się jeszcze niedociągnięciami w danych liczbowych przedstawionych zgodnie ze swoją nową metodyką; wyraża głębokie rozczarowanie reakcją Komisji, która to reakcja wskazuje na brak odpowiedzialności i brak uznania w pełni uchybień w swojej metodyce; nie może zaakceptować oświadczenia Komisji o „zgodzie na niezgadanie się” z członkami organu udzielającego absolutorium, zważywszy że według Trybunału kwotę zgłoszoną jako wydaną na działania w dziedzinie klimatu zawyżono o co najmniej 72 mld EUR w okresie 2014–2020;
- 68. jest zaniepokojony potencjalnym brakiem kompleksowej analizy wcześniejszych wydatków, w tym Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji; jest zdania, że kompleksowe oceny skutków są niezbędne do zapewnienia wykonania budżetu Unii; uważa, że Rada ds. Kontroli Regulacyjnej ma fundamentalne znaczenie; zachęca Komisję do opracowania narzędzi i procedur umożliwiających skuteczne wykorzystanie dostępnej jej wiedzy specjalistycznej; wzywa Komisję do wyraźnego uzasadnienia przypadków, w których odstępuje ona od zaleceń;

69. zauważa, że poczyniono postępy w uwzględnianiu kwestii równości płci w ramach wykonania; z dużym zaniepokojeniem zauważa, że po licznych dyskusjach parlamentarnej Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia Trybunał stwierdził niedociągnięcia w uwzględnianiu aspektu płci; ubolewa, że pierwsze oszacowanie przez Komisję ogólnego wkładu budżetu Unii w promowanie równości płci było obarczone niedociągnięciami; z niepokojem zauważa, że Komisja nadal wdraża programy unijne bez wartości docelowych w zakresie wydatków, a istnieje tylko kilka wskaźników dotyczących równości płci; apeluje do Komisji, aby w ramach przydzielanych środków nadal promowała równowagę płci i podejście do sporządzania budżetu z uwzględnieniem aspektu płci; wzywa Komisję do pilnego opracowania metodyki uwzględniania aspektu płci w celu włączenia perspektywy równości płci do wszystkich obszarów polityki;
70. ubolewa, że dostępne są ograniczone informacje na temat postępów programów unijnych w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju; z niepokojem zauważa, że z poprzednich prac Trybunału wynika, iż Komisja nie składa sprawozdań na temat wkładu budżetu w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja zaczęła informować w sprawozdaniach o powiązaniach między unijnymi programami wydatków a celami zrównoważonego rozwoju;
71. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że transformacja cyfrowa jest nowym priorytetem; rozumie, że Komisja przedstawiła informacje na temat wkładu niektórych programów w transformację cyfrową, oraz oczekuje na najnowszą ocenę Trybunału dotyczącą rzetelności sprawozdań Komisji na temat realizacji tego priorytetu;

Zalecenia

72. zdecydowanie popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;
73. Ponadto wzywa Komisję do:
 - a) ulepszenia sprawozdawczości w zakresie wyników w wyżej wskazanych obszarach, w tym w dziedzinie klimatu, uwzględniania aspektu płci i równowagi geograficznej;
 - b) podjęcia działań następczych w związku z zaleceniami Trybunału, aby lepiej powiązać wydatki Unii z jej celami w dziedzinie klimatu, różnorodności biologicznej, uwzględniania aspektu płci i energii;
 - c) przedstawienia jasnej i kompleksowej oceny wyników programów w sprawozdaniu rocznym z zarządzania i wykonania;
74. podkreśla, że organ udzielający absolutorium przywiązuje dużą wagę do pełnego i terminowego wdrożenia tych zaleceń przez Trybunał i przeprowadzi dokładną ocenę sytuacji w następnym sprawozdaniu w sprawie absolutorium;

Przychody

75. zauważa, że na dochody budżetu Unii składają się zasoby własne, zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel w większości finansujące wydatki w ramach RRF oraz inne dochody; zauważa, że zasoby własne oparte na dochodzie narodowym brutto stanowią 115,8 mld EUR (48,2 %), gwarancje budżetowe, operacje zaciągania i udzielania pożyczek w kontekście NGEU stanowią 55,5 mld EUR (23,2 %), składki i zwroty związane z umowami i programami unijnymi stanowią 19,8 mld EUR (8,3 %), tradycyjne zasoby własne stanowią 19,0 mld EUR (7,9 %), zasoby własne oparte na podatku od wartości dodanej stanowią 17,9 mld EUR (7,5 %), zasoby własne oparte na odpadach opakowaniowych z tworzyw sztucznych stanowią 5,9 mld EUR (2,5 %), a inne dochody stanowią 5,7 mld EUR (2,4 %);
76. zauważa, że Trybunał zbadał próbę 55 nakazów odzyskania środków wystawionych przez Komisję, dobranych tak, aby były reprezentatywne dla wszystkich źródeł dochodów, zbadał systemy Komisji służące zapewnieniu poszczególnych zasobów własnych i zarządzaniu nimi, systemy księgowania tradycyjnych zasobów własnych (TZW) i zarządzania nimi w trzech państwach członkowskich oraz wiarygodność informacji na temat prawidłowości zawartych w rocznych sprawozdaniach z działalności DG BUDG i Eurostatu;

77. zauważa, że Trybunał stwierdza, iż poziom błędów w dochodach nie był istotny; zauważa, że zbadane systemy związane z dochodami były ogólnie skuteczne, ale kluczowe wewnętrzne kontrole TZW w niektórych państwach członkowskich oraz zarządzanie zastrzeżeniami dotyczącymi VAT i punktami otwartymi w zakresie TZW w Komisji uznano za jedynie częściowo skuteczne ze względu na utrzymujące się niedociągnięcia;
78. zauważa z niepokojem, że jeżeli chodzi o należności celne, istnieje ryzyko, że importerzy nie złożą odnośnego zgłoszenia celnego lub złożą nieprawidłowe zgłoszenie. podkreśla, że tych kwot, których dotyczy uchylanie się od płacenia ceł, znanych jako „luka celna”, nie ujmuje się w systemach rachunkowości TZW państw członkowskich i nie wchodzi one w zakres opinii pokontrolnej Trybunału na temat dochodów; z niepokojem zauważa, że luka celna może wpływać na kwoty ceł ustalane przez państwa członkowskie; jest zaniepokojony, że według Trybunału trzeci rok z rzędu działania Unii podjęte w celu zmniejszenia luki i ograniczenia ryzyka związanego z TZW nie są kompletne; jest zaniepokojony, że od kilku lat w księgowości państw członkowskich i zarządzaniu TZW nadal występują poważne niedociągnięcia; z niepokojem zauważa niewystarczające postępy w realizacji szeregu działań przewidzianych w unijnym planie działania dla organów celnych;
79. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że liczba otwartych punktów w zakresie TZW, które pozostawały od dawna nierozstrzygnięte, znacznie się zmniejszyła w latach 2019–2021 oraz że Komisja zaktualizowała swoją procedurę przetwarzania wyników kontroli TZW; zachęca Komisję do włączenia systemu szeregowania niedociągnięć państw członkowskich w kolejności od najważniejszego do najmniej istotnego oraz do wyznaczania terminów działań następczych na podstawie odpowiedzi państw członkowskich;
80. zauważa, że DG BUDG szósty rok z rzędu podtrzymała zastrzeżenie zgłoszone w związku z tym, że kwoty TZW przekazane do budżetu UE są nieprawidłowe ze względu na zaniżenie wartości wyrobów włókienniczych i obuwia przywożonych z Chin w latach 2011–2017; odnotowuje, że 8 marca 2022 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej opublikował swoją ostateczną decyzję w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wszczętej przez Komisję przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, stwierdzając, że nie wypełniło ono swoich zobowiązań wynikających z prawa Unii w odniesieniu do zasobów własnych;

Zalecenia

81. popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absoltorium o postępach w ich wdrażaniu;
82. Ponadto wzywa Komisję do:
- poprawy oceny czynników ryzyka finansowego w zakresie TZW przez wdrożenie w terminie odpowiednich działań przewidzianych w planie działania na rzecz unii celnej;
 - zapewnienia ochrony budżetu Unii poprzez powszechne i systematyczne korzystanie z cyfrowych i zautomatyzowanych systemów sprawozdawczości, monitorowania i prowadzenia audytów oraz pilnego ustanowienia zintegrowanego i interoperacyjnego systemu opartego na istniejących narzędziach i bazach danych, ale nie wyłącznie na nich;

Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa

83. zauważa, że dział 1 WRF „Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa” stanowi 10,2 %, czyli 18,5 mld EUR budżetu Unii: z tej kwoty 10,8 mld EUR (58,7 %) przeznaczają się na badania naukowe, 2,6 mld EUR (13,9 %) – na przestrzeń kosmiczną, 2,2 mld EUR (11,8 %) – na transport, energię i technologie cyfrowe, 1,5 mld EUR – na InvestEU, a 1,4 mld EUR – (7,4 %) na inne dziedziny;
84. zauważa, że Trybunał zbadał statystycznie reprezentatywną próbę 130 transakcji obejmujących pełny zakres wydatków w ramach tego działu WRF, informacje o prawidłowości zawarte w rocznych sprawozdaniach z działalności Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarczych i Finansowych (DG ECFIN), DG RTD i REA, które są ujęte w rocznym sprawozdaniu rocznym Komisji z zarządzania i wykonania, oraz zbadał wybrane systemy informatyczne Komisji;

85. z niepokojem zauważa, że Trybunał stwierdził, iż szacowany poziom błędu w wydatkach w dziale „Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa” jest istotny i wynosi 4,4 %, w porównaniu z 3,9 % w poprzednim roku; jest zaniepokojony, że szacowane ryzyko przy dokonywaniu płatności obliczone przez Komisję wynosi 1,3 %, co jest poniżej zarówno poziomu istotności, jak i zakresu szacowanego przez Trybunał poziomu błędu; odnotowuje uwagę Trybunału, że pomimo środków już podjętych przez Komisję jej poziom błędu pozostaje zaniżony;
86. zauważa, że „Horyzont 2020” nadal stanowi większość projektów w próbie Trybunału; odnotowuje, że do kontroli nie wybrano jeszcze żadnego projektu w ramach programu „Horyzont Europa”; zauważa, że wydatki w ramach „Horyzont 2020” i 7PR pozostają obciążone wysokim ryzykiem i są głównym źródłem wykrytych błędów;
87. z zaniepokojeniem zauważa, że zasady deklarowania kosztów osobowych w ramach programu „Horyzont 2020” pozostają skomplikowane, pomimo starań na rzecz ich uproszczenia, a ich obliczanie pozostaje głównym źródłem błędów w zestawieniach kosztów; ubolewa, że jedną z głównych przyczyn błędów jest nieprawidłowe stosowanie metodyki obliczania kosztów osobowych; z zadowoleniem przyjmuje zapewnienie w jego następcy programu „Horyzont Europa” zwiększonego wykorzystania płatności ryczałtowych i kosztów jednostkowych w odniesieniu do kosztów personelu; uważa zatem, że Komisja powinna dalej wspierać i ułatwiać usprawnienie deklarowania kosztów personelu oraz promować szersze stosowanie uproszczonych form kosztów, jako warunków stabilizacji poziomów błędu poniżej poziomu istotności; wskazuje na uwagę Trybunału, że podmioty prywatne, w szczególności MŚP i nowe podmioty, są podatne na błędy;
88. zauważa, że w 2021 r. specjalne wsparcie w ramach Programu na rzecz jednolitego rynku przyniosło rezultaty w zakresie wymiany dobrych praktyk i informacji o sukcesach we wspieraniu inicjatyw gospodarki społecznej na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz wspieraniu sieci europejskich regionów gospodarki społecznej; zauważa, że w 2021 r. Komisja przeprowadziła kampanię promującą stronę internetową Access to Finance (Dostęp do finansowania), serię seminariów internetowych na temat unijnych instrumentów wsparcia dla MŚP oraz kampanię dotyczącą platform komunikacji społecznej (działania informacyjne skierowane do przedsiębiorstw i obywateli), w której podkreślono transgraniczne wsparcie dla przedsiębiorstw i możliwości dla MŚP;
89. przyjmuje do wiadomości, że w swoim sprawozdaniu specjalnym 15/2022 „Działania mające zapewnić szersze uczestnictwo w programie »Horyzont 2020« zostały dobrze opracowane, ale o trwałości zmian zadecydują głównie wysiłki władz krajowych” Trybunał stwierdził, że chociaż koncepcja działań zmierzających do poszerzenia uczestnictwa była zasadniczo odpowiednia, działania te mogą stanowić jedynie wstępny impuls do dalszych postępów w zakresie badań naukowych i innowacji; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że choć we wdrażaniu działań zmierzających do poszerzenia uczestnictwa wystąpiły trudności, to osiągnięto też pierwsze rezultaty; z niepokojem zauważa, że Komisja nie ustanowiła wystarczających mechanizmów w celu monitorowania wpływu działań zmierzających do poszerzenia uczestnictwa; podkreśla wniosek Trybunału, że aby uniknąć sytuacji, w której zdecydowana większość projektów jest realizowana w niewielkiej grupie krajów, Komisja powinna bacznie monitorować poziomy uczestnictwa w działaniach zmierzających do poszerzenia uczestnictwa w ramach programu „Horyzont Europa”, a w razie utrzymującej się znacznej nierównowagi powinna wprowadzić środki w celu zapewnienia szerszego udziału.
90. zauważa z zaniepokojeniem, że w swoim sprawozdaniu specjalnym 07/2022 „Instrumenty służące umiędzynarodowieniu MŚP” Trybunał stwierdził, że wdrażanie przez Komisję strategii na rzecz umiędzynarodowienia MŚP było niekompletne; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Europejska Sieć Przedsiębiorczości (EEN) osiąga swoje główne cele, ale ubolewa nad tym, że jej widoczność i zasięg w państwach trzecich nie są optymalne; zauważa, że program Startup Europe zaspokaja istotne potrzeby, jednak Trybunał stwierdził, że jego trwałość, monitorowanie i koordynacja są niestabilne;

Zalecenia

91. popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;
92. Ponadto wzywa Komisję do:
- uproszczenia zasad i procedur, opracowania obowiązkowych sesji szkoleniowych i praktycznych informacji dla wnioskodawców, w szczególności nowych wnioskodawców, oraz poprawy pomocy i wytycznych dla MŚP, przedsiębiorstw typu spin-off, przedsiębiorstw typu start-up, agencji administracyjnych i płatniczych oraz wszystkich innych właściwych zainteresowanych stron bez uszczerbku dla jakości kontroli;

- b) wydania wytycznych dla beneficjentów dotyczących szczegółowych różnic między programem „Horyzont Europa” a „Horyzont 2020” i innymi podobnymi programami, ze zwróceniem szczególnej uwagi na kwestie dotyczące kwalifikowalności.
- c) zapewnienia ochrony budżetu Unii poprzez powszechne i systematyczne korzystanie z cyfrowych i zautomatyzowanych systemów sprawozdawczości, monitorowania i prowadzenia audytów; oraz pilnego ustanowienia zintegrowanego i interoperacyjnego systemu opartego na istniejących narzędziach i bazach danych, ale nie wyłącznie na nich;
- d) w kontekście działań zmierzających do poszerzenia uczestnictwa – dążenia do bardziej zrównoważonego udziału krajów objętych inicjatywą szerszego uczestnictwa;
- e) zapewnienia wsparcia, promowania kontaktów między beneficjentami projektów a potencjalnymi partnerami przemysłowymi, w szczególności za pomocą istniejących inicjatyw unijnych mających na celu tworzenie powiązań między badaniami naukowymi a biznesem, a także dalsze wspieranie widoczności projektów przez zachęcanie beneficjentów do regularnego dostarczania aktualizacji wyników projektów i publicznego udostępniania tych wyników na ustanowionych w tym celu platformach unijnych;
- f) podwyższenia poziomu wiedzy, spójności, koordynacji i trwałości wsparcia na rzecz umiędzynarodowienia MŚP; ponownie podkreśla, że niezbędne jest uproszczenie zasad i procedur, opracowanie obowiązkowych sesji szkoleniowych i praktycznych informacji dla wnioskodawców, w szczególności nowych wnioskodawców, oraz ulepszenie pomocy i wytycznych dla MŚP, przedsiębiorstw typu spin-off, przedsiębiorstw typu start-up, agencji administracyjnych i płatniczych oraz wszystkich innych właściwych zainteresowanych stron;

Spójność, odporność i wartości

- 93. zauważa, że dział 2 WRF „Spójność, odporność i wartości” stanowi 44,1 %, czyli 80,1 mld EUR budżetu Unii: z tej kwoty 45,5 mld EUR (56,9 %) przeznaczają się na Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) i inne operacje regionalne, 19,4 mld EUR (24,2 %) – na Europejski Fundusz Społeczny (EFS), 9,7 mld EUR (12,1 %) – na Fundusz Spójności (FS), 2,4 mld EUR (3,0 %) – na Erasmus+, 1,0 mld EUR (1,2 %) – na instrument „Łącząc Europę” – transport, 0,6 mld EUR (0,7 %) – na fundusze ESI oraz 1,5 mld EUR (1,9 %) – na inne obszary;
- 94. z zadowoleniem przyjmuje większe wykorzystanie środków w 2021 r., kiedy to z budżetu Unii wypłacono 56 mld EUR ze środków z EFRR/Funduszu Spójności, a w poprzednich latach było to średnio 40,6 mld EUR, co dało wskaźnik wydatkowania na poziomie około 75 % na koniec listopada 2022 r. (w porównaniu z 67 % na koniec 2021 r.); z zadowoleniem zauważa, że do końca czerwca 2022 r. wybrano prawie 1 milion projektów (988 000) w terenie;
- 95. zwraca uwagę, że finansowanie z EFRR, Funduszu Spójności i FSUE odegrało kluczową rolę w ograniczaniu skutków pandemii COVID-19, wspieraniu konwergencji i zapewnianiu, aby nikt nie pozostał w tyle; odnotowuje wyjątkową elastyczność oferowaną w ramach CRII+ i wynikającą z niej wypłatę około 23 mld EUR z nieprzydzielonych środków budżetowych na lata 2014–2020; zauważa, że dodatkowe środki w ramach REACT-EU w wysokości 50,6 mld EUR przeznaczono również na kryzysowe działania naprawcze i odbudowę do 2023 r., aby wypełnić lukę między początkową reakcją na kryzys a odbudową w dłuższej perspektywie;
- 96. z zadowoleniem zauważa, że REACT-EU był pierwszym instrumentem NGEU, który ukierunkował skuteczne wsparcie na gospodarkę europejską, przedsiębiorstwa i pracowników w terenie oraz zapewnił między innymi ponad 4,6 mld EUR w formie dotacji na kapitał obrotowy dla ponad 754 000 MŚP, z czego 4,4 mld EUR przeznaczono konkretnie na środki ochrony zdrowia służące walce z pandemią COVID-19, a 2 mld EUR z tej kwoty na zakup sprzętu medycznego dla szpitali; zauważa, że dzięki temu niezbędnemu finansowaniu na oddziałach intensywnej terapii zapewniono 13 200 respiratorów i 12 500 łóżek szpitalnych, oraz że 372 mln EUR ze środków polityki spójności przeznaczono na pokrycie wszystkich kosztów szczepień, w tym 133 mln szczepionek przeciwko COVID-19 i niezbędnej infrastruktury chłodniczej;
- 97. z zadowoleniem zauważa, że instrumenty finansowe EaSI (obejmujące gwarancję na rzecz mikrofinansów i przedsiębiorczości społecznej, okno inwestycyjne budowania potencjału i Instrument Finansowy EaSI) w 2021 r. nadal wspierały mikroprzedsiębiorstwa i przedsiębiorstwa społeczne oraz że od momentu ich uruchomienia do 30 września 2021 r. podpisano umowy gwarancyjne o wartości 401 mln EUR, co przełożyło się na 154 137 pożyczek dla mikroprzedsiębiorstw i przedsiębiorstw społecznych o całkowitej wartości 2,5 mld EUR; ubolewa jednak nad późnym uruchomieniem EaSI w 2021 r. z powodu pandemii COVID-19 i innych problemów;

98. zauważa, że zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w Unii nadal dotyczy średnio więcej niż co piątej osoby i co czwartego dziecka; przypomina, że Unia jest zobowiązana wspierać za pośrednictwem FEAD i EFS+ osoby najbardziej potrzebujące i łagodzić najdotkliwsze formy ubóstwa w Unii, takie jak niedostatek żywności, bezdomność i ubóstwo dzieci; zauważa, że z pomocy FEAD korzysta rocznie około 13 mln osób, w tym około 4 mln dzieci poniżej 15 roku życia;
99. z zadowoleniem przyjmuje ścisłą współpracę Komisji z organami państw członkowskich mającą na celu przyspieszenie działań wdrożeniowych w terenie, zwłaszcza w przypadku programów uznanych za mające trudności, oraz udzielenie im pomocy w rozwiązywaniu poważnych problemów w tym zakresie; zauważa, że Komisja przedstawiła państwom członkowskim na wczesnym etapie wytyczne, aby dać im wystarczająco dużo czasu na przygotowanie na zamknięcie okresu programowania, a w październiku 2021 r. przyjęła odpowiednie wytyczne, które przekazano państwom członkowskim w formie seminariów internetowych i kursów szkoleniowych;
100. zauważa, że Trybunał zbadał statystycznie reprezentatywną próbę 243 transakcji obejmujących pełny zakres wydatków w ramach tego działu WRF; zauważa, że Trybunał zbadał informacje dotyczące prawidłowości podane w rocznych sprawozdaniach z działalności DG EMPL i DG REGIO, a następnie włączone do sprawozdania rocznego z zarządzania i wykonania dotyczącego budżetu UE, a także prace wykonane przez krajowe instytucje audytowe;
101. z niepokojem zauważa, że Trybunał stwierdził, iż poziom błędów w wydatkach na „Spójność, odporność i wartości” był istotny, a w przypadku działu 2 WRF szacowany ogólny poziom błędów wynosił 3,6 %, w porównaniu z 3,5 % w poprzednim roku; zauważa, że wydatki w poddziale 2a miały szacowany poziom błędów na poziomie 4,1 %; odnotowuje, że Komisja podała łączne ryzyko w płatnościach dla działu 2 jako całości w wysokości od 1,7 % do 2,3 %, podczas gdy dla poddziału 2a Komisja oszacowała ryzyko w płatnościach na poziomie od 1,8 % do 2,5 %; zwraca uwagę na różnicę w danych liczbowych między Komisją a Trybunałem;
102. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja poprawiła swoją metodykę szacowania maksymalnego ryzyka, z niepokojem zauważa jednak, że w jej modelu pewności nadal występuje ryzyko nieodłączne; jest zaniepokojony tym, że Komisja podaje minimalny szacunek poziomu błędów, który nie jest ostateczny; z niepokojem odnotowuje spostrzeżenie Trybunału, że przeprowadzane przez Komisję kontrole dokumentacji mogą nie doprowadzić do wykrycia i skorygowania nieprawidłowych wydatków i mają ograniczoną wartość w potwierdzaniu wiarygodności całkowitych poziomów błędów rezydualnych zgłaszanych przez instytucje audytowe; jest zaniepokojony tym, że ocena ryzyka instytucji audytowych nie zawsze wpływa na to, czy są one wybierane do objęcia kontrolą zgodności z przepisami;
103. podkreśla, że najczęstszym źródłem błędów wykrytych przez Trybunał były koszty niekwalifikowalne, niekwalifikowalne projekty oraz naruszenia zasad rynku wewnętrznego, w tym nieprzestrzeganie przepisów dotyczących zamówień publicznych i naruszanie zasad pomocy państwa;
104. z niepokojem zauważa, że wyniki kontroli Trybunału z ostatnich pięciu lat pokazują, że obecnie stosowane kontrole nie równoważą jeszcze w wystarczającym stopniu wysokiego nieodłącznego ryzyka błędów w tym obszarze oraz że dotyczy to w szczególności instytucji zarządzających, których weryfikacje są nadal częściowo nieskuteczne w zapobieganiu nieprawidłowościom w wydatkach deklarowanych przez beneficjentów lub w wykrywaniu tych nieprawidłowości; ubolewa, że główny wkład w szacowany poziom błędów obliczony przez Trybunał w tym obszarze wynika ze słabego procesu decyzyjnego instytucji zarządzających, w tym z zatwierdzania niekwalifikowalnych projektów lub bezprawnej pomocy państwa;
105. z niepokojem zauważa, że nadal istnieją niedociągnięcia w sposobie wykonywania i dokumentowania pracy przez instytucje audytowe; jest zaniepokojony faktem, że Trybunał znalazł wymierne błędy, których w wielu przypadkach nie wykryły wcześniej krajowe instytucje audytowe podczas ponownego przeprowadzania kontroli;

106. zauważa z zaniepokojeniem, że Trybunał w swoim sprawozdaniu specjalnym 08/2022 „Wsparcie z EFRR na rzecz konkurencyjności MŚP” stwierdził, że wykorzystanie EFRR przez państwa członkowskie w celu poprawy konkurencyjności MSP nie było wystarczająco ukierunkowane; jest zaniepokojony, że wsparcie z EFRR nie poprawiło znacząco konkurencyjności wspieranych MŚP; odnotowuje ustalenie Trybunału, że przyznawanie wsparcia na rzecz jednostkowych projektów ogranicza potencjalne oddziaływanie EFRR; zauważa z zaniepokojeniem, że procedury wyboru projektów w ramach EFRR nie zapewniają wystarczającej konkurencyjności, a większość wsparcia udostępnia się w postaci dotacji, a nie pomocy zwrotnej;
107. wzywa Komisję do zaprzestania wszelkiego finansowania islamizmu i organizacji powiązanych z islamizmem, a także kampanii gloryfikujących lub legitymizujących hidżab;

Zalecenia

108. popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absoltorium o postępach w ich wdrażaniu;
109. Ponadto wzywa Komisję do:
- współpracy z Trybunałem w celu dalszej harmonizacji norm dotyczących danych oraz dostosowania interpretacji tekstów prawnych;
 - zapewnienia obowiązkowego i systematycznego stosowania narzędzi informatycznych, takich jak EDES i Arachne, w odniesieniu do wszystkich funduszy Unii, w tym zarządzania dzielonego, oraz zapewnienia lepszego wykorzystania nowych technologii w celu zwiększenia kontroli i ochrony budżetu Unii przed nadużyciami finansowymi i niewłaściwym wykorzystaniem środków;
 - zapewnienia ochrony budżetu Unii poprzez powszechne i systematyczne korzystanie z cyfrowych i zautomatyzowanych systemów sprawozdawczości, monitorowania i prowadzenia audytów oraz pilnego ustanowienia zintegrowanego i interoperacyjnego systemu opartego na istniejących narzędziach i bazach danych, ale nie wyłącznie na nich;
 - sporządzania sprawozdań z wczesnych prewencyjnych audytów systemów przeprowadzonych na początku okresu programowania w celu potwierdzenia skuteczności systemów kontroli w państwach członkowskich, w tym systemu wprowadzonego w celu zapobiegania nieprawidłowościom;
 - współpracy z instytucjami audytowymi państw członkowskich, aby w audytach krajowych zapewnić należyte uwzględnienie specyficznego ryzyka podwójnego finansowania, zwłaszcza w przypadku finansowania z RRF; domaga się, aby Komisja przeprowadzała kontrole tematyczne lub kontrole zgodności z przepisami, dostosowane do obszarów wysokiego ryzyka lub do państw członkowskich;
 - uproszczenia zasad i procedur, opracowania obowiązkowych sesji szkoleniowych i praktycznych informacji dla wnioskodawców, w szczególności nowych wnioskodawców, oraz poprawy pomocy i wytycznych dla MŚP, przedsiębiorstw typu spin-off, przedsiębiorstw typu start-up, agencji administracyjnych i płatniczych oraz wszystkich innych właściwych zainteresowanych stron bez uszczerbku dla jakości kontroli;

Zasoby naturalne i środowisko

110. zauważa, że dział 3 WRF „Zasoby naturalne i środowisko” stanowi 31,3 %, czyli 56,8 mld EUR budżetu Unii: z tej kwoty 38,3 mld EUR (67,3 %) przeznaczają się na płatności bezpośrednie w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG), 14,6 mld EUR (25,7 %) – na Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), 2,5 mld EUR (4,5 %) – na wydatki związane z rynkiem w ramach EFRG, 0,9 mld EUR (1,6 %) – na gospodarkę morską i rybołówstwo, 0,4 mld EUR (0,7 %) – na Środowisko i Klimat (LIFE) oraz 0,1 mld EUR (0,2 %) – na inne obszary;
111. zauważa, że rok 2021 był pierwszym rokiem dwuletniego okresu przejściowego WPR, w którym pakiety Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) stanowiące część WRF na lata 2021–2027 wykorzystano do realizacji WPR na zasadach przejściowych, a programy rozwoju obszarów wiejskich na okres 2014–2020 przedłużono; zauważa również, że w ciągu roku przeznaczono na zobowiązania i wypłacono środki z EFRG w wysokości 40,7 mld EUR, ujęte w budżecie na 2021 r. w ramach WRF na lata 2021–2027; zauważa, że ze środków na zobowiązania na 2021 r. w ramach EFRROW i NGEU (17,7 mld EUR) w 2021 r. wypłacono kwotę 624 mln EUR, a 14 mld EUR z płatności w 2021 r. dotyczyło zobowiązań zaciągniętych przed 2021 r.;

112. ubolewa nad niewystarczającym wykorzystaniem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego; podkreśla, że z puli środków EFMR w wysokości 5,69 mld EUR dostępnej w ramach zarządzania dzielonego na lata 2014–2020 do końca 2021 r. rozdysponowano jedynie 4,1 mld EUR; zauważa, że niewykorzystanie EFMR przez jego potencjalnych beneficjentów wynika prawdopodobnie z trudności w składaniu i rozpatrywaniu wniosków o przyznanie środków; zwraca się do Komisji o analizę przyczyn;
113. zauważa, że państwa członkowskie przyjęły systemy zarządzania i kontroli w celu identyfikowania przypadków podwójnego finansowania oraz że istnieją odpowiednie procedury, aby w stosownym wypadku zaradzić takim sytuacjom; zauważa również, że w razie stwierdzenia uchybień w kontrolach i procedurach Komisja może zalecić państwom członkowskim wprowadzenie usprawnień oraz, w stosownych przypadkach, zastosować wyrównania finansowe w celu ochrony budżetu Unii;
114. zauważa, że Trybunał zbadał statystycznie reprezentatywną próbę 212 transakcji obejmujących pełny zakres wydatków w ramach tego działu WRF; odnotowuje, że Trybunał zbadał również informacje dotyczące prawidłowości podane w rocznych sprawozdaniach z działalności DG AGRI i DG CLIMA, a następnie włączone do sprawozdania rocznego Komisji z zarządzania i wykonania, jak również zbadał wybrane systemy w państwach członkowskich;
115. z zadowoleniem zauważa, że Trybunał uznał poziom błędów w dziale „Zasoby naturalne” za zbliżony do progu istotności, szacowany na 1,8 % w porównaniu z 2,0 % w poprzednim badaniu, oraz że większość wykrytych błędów dotyczyła transakcji w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i środków rynkowych; podkreśla, że liczba ta jest zgodna z własnymi szacunkami Komisji; zauważa, że DG AGRI oszacowała ryzyko przy płatności (skorygowany poziom błędów) na około 1,4 % w przypadku płatności bezpośrednich, 2,9 % w przypadku rozwoju obszarów wiejskich i 2,1 % w przypadku środków rynkowych, co jest zgodne z ustaleniami Trybunału; zauważa, że ta zbieżność między szacunkami Trybunału i Komisji dotyczącymi błędów nie występuje w innych obszarach wydatków;
116. podkreśla, że najczęstszym źródłem błędów wykrytych przez Trybunał byli niekwalifikujący się beneficjenci lub wydatki, a następnie błędy administracyjne i brak poszanowania zobowiązań rolno-środowiskowych; z niepokojem zauważa, że w kilku przypadkach Trybunał stwierdził, iż władze państw członkowskich i Komisja dysponowały wystarczającymi informacjami, aby zapobiec błędowi lub wykryć i skorygować je przed zatwierdzeniem wydatków; podkreśla, że Trybunał uważa, iż szacowany poziom błędów w tym rozdziale byłby o 1,2 % niższy, gdyby organy państw członkowskich i Komisja (w przypadku zarządzania bezpośredniego) właściwie wykorzystały wszystkie dostępne im informacje; zwraca uwagę, że Trybunał uznaje to za błąd administracyjny wynikający z niewykorzystania dostępnych informacji;
117. przyznaje, że płatności bezpośrednie, które stanowią 67 % wydatków, charakteryzują się niższym ryzykiem błędów; zauważa, że są one zarządzane za pośrednictwem Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli (ZSZiK), który obejmuje system identyfikacji działek rolnych (LPIS); odnotowuje, że Trybunał uważa, iż ZSZiK, a w szczególności LPIS, tworzą skuteczny system zarządzania i kontroli, dzięki któremu ogólnie w płatnościach w ramach pomocy bezpośredniej nie wystąpi istotny poziom błędów; zauważa z niepokojem, że Trybunał stwierdził, iż rozwój obszarów wiejskich, środki rynkowe i inne płatności, które stanowią 33 % wydatków, charakteryzują się wyższym ryzykiem błędów;
118. odnotowuje, że Trybunał w sprawozdaniu specjalnym 14/2022 „Reakcja Komisji na nadużycia finansowe we wspólnej polityce rolnej” stwierdził, że ryzyko nadużyć finansowych jest różne w poszczególnych systemach płatności WPR; z zadowoleniem stwierdza, że Komisja podjęła działania, aby zwalczać nadużycia finansowe; ubolewa, że według Trybunału działania podjęte przez Komisję nie były w wystarczającym stopniu aktywne w eliminowaniu ryzyka niektórych nadużyć finansowych, takich jak nielegalny masowy wykup i dzierżawa ziemi; podkreśla, że niedociągnięcia w kontrolach państw członkowskich są często wykorzystywane przez oszustów oraz że Komisja powinna lepiej monitorować krajowe środki zwalczania nadużyć finansowych, przedstawiać bardziej konkretne wytyczne i propagować wykorzystanie nowych technologii w celu zapobiegania nadużyciom finansowym i ich wykrywania; z niepokojem zauważa, że niektóre agencje płatnicze wskazały na potrzebę uzyskania od Komisji bardziej praktycznych porad;

119. wyraża ubolewanie, że działania Komisji, których celem jest wykrywanie i zwalczanie nadużyć finansowych w płatnościach z WPR, nie prowadzą do znacznego wyeliminowania ryzyka i nadużyć; wzywa Komisję do systematycznej oceny wykorzystania płatności z WPR i przedstawienia wykazu największych odbiorców w każdym państwie członkowskim oraz jego publikacji;
120. z niepokojem zauważa, że Trybunał w sprawozdaniu specjalnym 16/2022 „Dane we wspólnej polityce rolnej” stwierdził, że obecne dane i narzędzia tylko częściowo dostarczają informacji potrzebnych do świadomego kształtowania polityki na szczeblu Unii; odnotowuje, że Trybunał stwierdził, iż Komisja podejmuje różne inicjatywy mające na celu lepsze wykorzystanie istniejących danych; ubolewa, że Trybunał stwierdził, iż w tym obszarze nadal istnieją bariery;
121. z niepokojem zauważa, że Trybunał w sprawozdaniu specjalnym 10/2022 „Podejście LEADER i rozwój lokalny kierowany przez społeczność ułatwiają lokalne zaangażowanie, ale wciąż nie wykazano w dostatecznym stopniu ich dodatkowych korzyści” stwierdził, że lokalne grupy działania ułatwiają lokalne zaangażowanie, ale generują dodatkowe koszty, a procedura zatwierdzania jest powolna; jest zaniepokojony, że nadal nie wykazano dodatkowych korzyści płynących z LEADER i rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność;
122. przypomina o znaczeniu sprawiedliwego przydziału środków z WPR, który z jednej strony powinien zapobiegać niewłaściwemu wykorzystywaniu funduszy, w szczególności przez zamożne osoby zaangażowane w politykę, elity i duże konglomeraty, a z drugiej strony koncentrować się na rolnikach aktywnych zawodowo, prowadzących tylko działalność rolniczą;

Zalecenia

123. popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezwzględnego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;
124. Ponadto wzywa Komisję do:
 - a) znacznego uproszczenia zasad i procedur, opracowania obowiązkowych sesji szkoleniowych i praktycznych informacji dla wnioskodawców, w szczególności nowych wnioskodawców, oraz poprawy pomocy i wytycznych dla MŚP, przedsiębiorstw typu spin-off, przedsiębiorstw typu start-up, agencji administracyjnych i płatniczych oraz wszystkich innych właściwych zainteresowanych stron bez uszczerbku dla jakości kontroli;
 - b) lepszego wykorzystania i zachęcania do systematycznego stosowania sztucznej inteligencji i danych z nowych technologii, takich jak satelity Sentinel unijnego programu Copernicus, w celu monitorowania i kontroli prawidłowego wykorzystania wszystkich środków WPR;
 - c) wprowadzenia obowiązku i zapewnienia systematyczności stosowania narzędzi informatycznych Arachne i EDES przez agencje płatnicze, jako ważnych narzędzi, które mogą być wykorzystywane do identyfikacji projektów, beneficjentów i wykonawców zagrożonych nadużyciami;
 - d) zapewnienia ochrony budżetu Unii poprzez powszechne i systematyczne korzystanie z cyfrowych i zautomatyzowanych systemów sprawozdawczości, monitorowania i prowadzenia audytów oraz pilnego ustanowienia zintegrowanego i interoperacyjnego systemu opartego na istniejących narzędziach i bazach danych, ale nie wyłącznie na nich;
 - e) zmiany przepisów WPR, która uniemożliwi wypłatę środków unijnych, jeżeli grunty zostały pozyskane z użyciem siły lub gdy własność została błędnie zadeklarowana;
 - f) gromadzenia i publikowania danych na temat największych beneficjentów WPR w państwach członkowskich, w tym danych zintegrowanych z innymi funduszami Unii;

Migracja i zarządzanie granicami, bezpieczeństwo i obrona

125. z zadowoleniem przyjmuje utworzenie działu 4 WRF „Migracja i zarządzanie granicami” na okres programowania 2021–2027, co podkreśla wagę kwestii dla całej Unii, w szczególności dla jej budżetu; zauważa, że dział ten w 2021 r. dotyczył płatności na kwotę 2,5 mld EUR, z Funduszu Azyłu, Migracji i Integracji (1,2 mld EUR), Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego – granice i wizy (0,4 mld EUR) oraz Agencji Unii Europejskiej ds. Azyłu, Fronteksu i eu-LISA (0,9 mld EUR); zauważa, że wydatki te dotyczą głównie zakończenia projektów i programów zaległych z okresu programowania 2014–2020;

126. zauważa, że dział 5 WRF „Bezpieczeństwo i obrona” dotyczył płatności w wysokości 0,7 mld EUR z Europejskiego Funduszu Obronnego (0,2 mld EUR), Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego – część dotycząca współpracy policyjnej (0,2 mld EUR), agencji zdecentralizowanych (0,2 mld EUR) oraz bezpieczeństwa jądrowego i likwidacji obiektów jądrowych (0,1 mld EUR);
127. jest zaniepokojony, że spośród 28 zbadanych przez Trybunał transakcji w dziewięciu (32 %) wystąpiły błędy, a Trybunał określił ilościowo sześć błędów, które miały wpływ na kwoty obciążające budżet Unii, oraz stwierdził również sześć przypadków niezgodności z przepisami prawnymi i finansowymi, niemających wpływu na budżet Unii;
128. zauważa, że Trybunał sprawdził też działalność trzech instytucji audytowych państw członkowskich, które skontrolowały roczne sprawozdania finansowe swoich państw członkowskich w ramach FAMI/FBW; z przykrością zauważa, że Trybunał wykrył uchybienia w ich sprawozdaniach związane z pracami kontrolnymi przeprowadzonymi w odniesieniu do wybranych projektów, procedur udzielania zamówień publicznych, nieodpowiedniego badania kwalifikowalności wydatków i niewystarczającej ścieżki audytu lub niskiego stopnia udokumentowania, co spowodowało niewykrycie niekwalifikowalnych wydatków, niewiarygodne wnioski z kontroli i ograniczoną pewność prac instytucji audytowych; zauważa, że Trybunał sformułował zalecenia w celu rozwiązania stwierdzonych problemów;
129. zauważa na podstawie odpowiedzi komisarza na pytania pisemne, że MŚP uczestniczą w zaproszeniach z EFR i stanowią 43 % podmiotów zaangażowanych w wybrane wnioski; zauważa, że Komisja zapewnia ogólne wsparcie techniczne potencjalnym beneficjentom środków z Europejskiego Funduszu Obronnego za pośrednictwem portalu Funding and Tenders; odnotowuje ponadto, że Komisja uważa, iż udział MŚP w zaproszeniach z EFR wspiera się za pomocą uproszczonych opcji kosztów, które są korzystne dla wszystkich uczestników, oraz poprzez organizację dni informacyjnych; uważa, że dla MŚP może to być niewystarczające, biorąc pod uwagę problemy napotymane przez te przedsiębiorstwa, które wiążą się głównie z brakiem konkretnej wiedzy na temat finansowania unijnego i zdolności administracyjnych;
130. z zadowoleniem zauważa, że w pierwszym roku zaproszeń do składania wniosków z EFR (2021 r.) w ostatecznej procedurze kończącej się wyborem 61 wniosków uczestniczyły 692 pojedyncze podmioty z wszystkich państw członkowskich (z wyjątkiem Malty) i Norwegii, co wskazuje na wysoki poziom zarówno udziału, jak i współpracy transgranicznej; zauważa również, że średnio w jeden wniosek wybrany do objęcia finansowaniem zaangażowane były podmioty z około ośmiu państw członkowskich;

Zalecenia

131. popiera zalecenia Trybunału zawarte w sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezwzględnego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;
132. ponadto wzywa Komisję do rozważenia działań stosowanych przez Wspólny Ośrodek Wdrażania w DG RTD w odniesieniu do funduszy „Horyzont Europa” w celu wsparcia MŚP, takich jak webinaria i dni koordynacji, oraz do powielania udanych elementów podejścia Wspólnego Ośrodka Wdrażania DG RTD do EFR, zwłaszcza w celu dostarczenia bardziej szczegółowej wiedzy na temat finansowania unijnego MŚP i zmniejszenia ich obciążenia administracyjnego;
133. apeluje do Trybunału, aby rozważył odzwierciedlenie poszczególnych działów WRF w sprawozdaniu rocznym i poświęcił każdemu z nich osobny rozdział;

Sąsiedztwo i świat

134. wyraża zadowolenie z przyjęcia w 2021 r. instrumentu ISWMR – „Globalny wymiar Europy” jako głównego instrumentu finansowania w tym dziale WRF, mając też na uwadze cel tego instrumentu, jakim jest podtrzymywanie i propagowanie wartości, zasad i podstawowych interesów Unii na całym świecie oraz pomoc w propagowaniu multilateralizmu i zacieśnianie partnerstw z państwami spoza Unii; zauważa, że w porównaniu z WRF na lata 2014–2020 ISWMR – „Globalny wymiar Europy” odzwierciedla istotną zmianę polegającą na włączeniu do budżetu ogólnego Unii współpracy z krajami partnerskimi z Afryki, Karaibów i Pacyfiku, wcześniej finansowanej z Europejskich Funduszy Rozwoju; wyraża ubolewanie, że w globalnych projektach rozwojowych brakuje bardziej zintegrowanego podejścia;

135. przypomina, że 16 stycznia 2021 r. zreorganizowano Dyрекcję Generalną ds. Współpracy Międzynarodowej i Rozwoju (DG DEVCO), która stała się Dyрекcją Generalną ds. Partnerstw Międzynarodowych (DG INTPA); z zadowoleniem przyjmuje konsolidację zasobów w obszarze partnerstw międzynarodowych wraz z wprowadzeniem ISWMR – „Globalny wymiar Europy”, a także poprzez podejście „Drużyna Europy”;
136. zauważa, że w 2021 r. płatności z działu „Sąsiedztwo i świat” wyniosły 10,9 mld EUR; odnotowuje, że płatności te zrealizowano przy użyciu różnych instrumentów i metod realizacji; zauważa z niepokojem, że Trybunał określił ryzyko błędu w tym dziale WRF jako „wysokie”, gdyż w 32 z 67 skontrolowanych transakcji (48 %) wystąpiły błędy;
137. zauważa, że Trybunał stwierdził 12 przypadków niezgodności z przepisami prawnymi i finansowymi, które choć nie miały wpływu na budżet Unii, niemniej podważają należyte zarządzanie finansami i mogą spowodować, że koszty staną się niekwalifikowalne; zauważa, że te przypadki niezgodności dotyczą wyboru projektów i stosowania zasad udzielania zamówień publicznych oraz przedkładania dokumentacji poświadczającej na potrzeby zestawień poniesionych wydatków;
138. odnotowuje wyniki przeprowadzonego w 2021 r. przez DG NEAR siódmego badania poziomu błędu rezydualnego, w szczególności ogólny wskaźnik poziomu błędu rezydualnego, który ustalono na 1,05 %, poniżej progu istotności wynoszącego 2 %; odnotowuje ograniczenia, które Trybunał zidentyfikował w odniesieniu do metodyki ustalania poziomu błędu rezydualnego, w szczególności fakt, że znacznej części wydatków DG NEAR nie uwzględniono w populacji próbnej poziomu błędu rezydualnego, co zdaniem Trybunału niesie ze sobą ryzyko niewykrycia błędów; jest szczególnie zaniepokojony faktem, że DG NEAR nie ujawniła tych ograniczeń w rocznym sprawozdaniu z działalności za rok 2021;
139. odnotowuje wyniki przeprowadzonego przez DG INTPA badania poziomu błędu rezydualnego za rok 2021, w którym to badaniu wyróżniono poziom błędu rezydualnego dla środków wdrażanych w ramach budżetu Unii (1,45 %) i Europejskich Funduszy Rozwoju (0,91 %); z zadowoleniem przyjmuje fakt, że DG INTPA ustosunkowuje się do zaleceń Trybunału w odniesieniu do uwag z kontroli dotyczących poziomu błędu rezydualnego; przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia przedstawione przez DG INTPA dotyczące stosowanej przez nią metodyki ustalania poziomu błędu rezydualnego oraz rozróżnienia między poziomem błędu rezydualnego a pracami kontrolnymi przeprowadzonymi przez Trybunał i wnioskami z nich wynikającymi; wyraża jednak zaniepokojenie faktem, że nadal utrzymuje się podstawowa krytyka Trybunału dotycząca metodyki, w szczególności związanych z nią decyzji w sprawie zastrzeżeń;
140. ubolewa, że nadal nie usunięto problematycznych i nienawistnych materiałów z palestyńskich podręczników i kart do nauczania; podkreśla, że edukacja i dostęp uczniów do promujących pokój i bezstronnych podręczników ma zasadnicze znaczenie, zwłaszcza w kontekście rosnącego udziału nastolatków w atakach terrorystycznych; podkreśla, że wsparcie finansowe Unii dla Palestyńskiej Władzy Narodowej w dziedzinie edukacji powinno być udzielane pod warunkiem, że treść podręczników będzie zgodna ze standardami UNESCO, zgodnie z decyzją ministrów edukacji Unii podjętą w Paryżu 17 marca 2015 r., że wszystkie odniesienia antysemityczne oraz przykłady podlegające do nienawiści i przemocy zostaną usunięte, jak wielokrotnie postulowano w rezolucjach towarzyszących decyzjom o udzieleniu absolutorium z wykonania budżetu ogólnego Unii Europejskiej za lata budżetowe 2016, 2018, 2019 i 2020; w związku z tym zwraca się do Komisji, by upewniła się, że Palestyńska Władza Narodowa szybko zmieni program nauczania;
141. wyraża zaniepokojenie niszczeniem i konfiskatą projektów finansowanych przez Unię na Zachodnim Brzegu; przypomina o stanowisku Rady, która zobowiązała się do zagwarantowania, że wszystkie umowy między Izraelem a Unią będą jednoznacznie i wyraźnie wskazywać, iż nie mają zastosowania do terytoriów okupowanych przez Izrael od 1967 r., a także zobowiązała się do dalszego efektywnego wdrażania obowiązującego prawa Unii i porozumień dwustronnych mających zastosowanie do produktów pochodzących z izraelskich osiedli;

142. wskazuje na trudności w realizacji prowadzonego przez konsorcjum projektu Jordan Industry 4.0 & Digitalization Innovation Centre (InJo4. 0); podkreśla, że projekt pozbawiony jest jasnego zarządzania i administracji oraz że główny partner konsorcjum zdominował zasoby projektowe w taki sposób, iż partnerzy nie mieli do nich żadnego dostępu lub dostęp ten był jedynie bardzo ograniczony, przy czym dwóch partnerów już postanowiło wycofać się z projektu; ponadto wyraźny konflikt interesów po stronie kierownictwa projektu, które go koordynuje, oraz obawa przed uzyskaniem monopolu przez firmę koordynatora w drodze przywłaszczenia całej własności intelektualnej stawiają pod znakiem zapytania zdolność Komisji do zarządzania projektem; wzywa Komisję do przeprowadzenia niezależnego audytu w celu uzyskania jasnego obrazu sytuacji w terenie, zapewnienia zgodnej z prawem i przejrzystej realizacji projektu oraz opracowania zabezpieczeń dla przyszłych projektów, aby uniknąć przywłaszczenia przez jedną firmę, a także przejrzystych kanałów komunikacji dla projektów w państwach trzecich;
143. stwierdza, że należy powiązać warunkowość w zakresie praworządności z przestrzeganiem głównych linii wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE; ponownie podkreśla, że finansowanie z IPA III powinno być z tymi kryteriami ściśle powiązane i że krajom Bałkanów Zachodnich nie należy wypłacać żadnych środków, jeżeli kryteria te nie zostaną wyraźnie spełnione, co podkreślono w sprawozdaniu specjalnym Trybunału nr 01/2022 „Wsparcie UE na rzecz praworządności na Bałkanach Zachodnich”;
144. przypomina, że polityka rozwoju i współpracy ma na celu likwidację ubóstwa i zmniejszenie nierówności i powinna docierać tylko do docelowych beneficjentów;

Zalecenia

145. popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;
146. Ponadto wzywa Komisję do:
- ponownego rozważenia wyłączenia kategorii wydatków wskazanych przez Trybunał oraz wyraźnego ujawnienia ograniczeń jej metodyki badania wskaźnika błędu rezydualnego;
 - lepszego informowania o stwierdzonych przez nią poziomach błędów w stosunku do poziomu błędów przedstawionego przez Trybunał, lepszego wyjaśnienia różnic oraz jasnego stwierdzenia, że Komisja popiera poziom błędów przyjęty przez Trybunał i przedstawia własne obliczenia, aby bardziej szczegółowo przeanalizować przyczyny błędów;
 - zagwarantowania, że przyszłe umowy o partnerstwie będą opierać się na zasadach przejrzystości, solidarności, wspólnej odpowiedzialności, poszanowania praw człowieka, praworządności i międzynarodowego prawa humanitarnego; konkretnie dzięki ocenom skutków *ex ante* w zakresie praw człowieka przed zaangażowaniem się w projekty w państwach trzecich, a także dzięki monitorowaniu przez cały etap wdrażania i udostępnianie wyników organowi udzielającemu absolutorium;
 - są zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947^(?) dzięki zapewnieniu, aby wydatki na migrację w ISWMR wynosiły orientacyjnie 10 % środków instrumentu; zapewnienia pełnej przejrzystości, między innymi dzięki klarownemu przeglądowi wszystkich instrumentów budżetowych Unii wykorzystywanych do finansowania współpracy z państwami trzecimi w dziedzinie zarządzania migracją, w tym informacji o kwocie, celu i źródle finansowania, a także dostarczaniu szczegółowych informacji o wszelkich innych potencjalnych środkach wsparcia przekazywanych przez agencje UE, takie jak Frontex, aby zapewnić skuteczne wypełnianie przez organ udzielający absolutorium jego instytucjonalnej roli polegającej na kontroli wykonania budżetu UE;
 - udostępnienia audytorom i organowi udzielającemu absolutorium wykazu wszystkich ostatecznych odbiorców i projektów oraz wpierania wysiłków Komisji na rzecz gromadzenia informacji o ostatecznych odbiorcach finansowania unijnego na szczeblu Komisji; wzywa Komisję do dopilnowania, aby osoby lub grupy stowarzyszone z organizacjami terrorystycznymi, powiązane z nimi lub je wspierające zostały wykluczone z finansowania unijnego;

^(?) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, zmieniające i uchylające decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 i rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009 (Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 1).

- f) zwiększenia spójności i trwałości finansowania Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”;
- g) przedstawienia kompleksowego przeglądu wydatków z nowego programu Global Gateway oraz uproszczenia istniejących instrumentów, aby umieścić w głównym nurcie priorytety UE zawarte w strategii Global Gateway;

Europejska administracja publiczna

- 147. zauważa, że dział 7 WRF „Europejska administracja publiczna” stanowi 5,9 %, czyli 10,7 mld EUR, budżetu Unii i obejmuje wydatki na zasoby kadrowe i świadczenia emerytalne, które w 2021 r. stanowiły około 68 % całości, oraz na budynki, wyposażenie, energię, łączność i technologie informacyjne; z tej łącznej kwoty 6,3 mld EUR (58,5 %) wydaje Komisja, a resztę inne instytucje i organy Unii; zauważa, że Trybunał składa osobne sprawozdania dotyczące agencji unijnych, innych podmiotów i szkół europejskich; podkreśla, że mandat Trybunału nie obejmuje kontroli finansowej Europejskiego Banku Centralnego;
- 148. zauważa, że Trybunał zbadał statystycznie reprezentatywną próbę 60 transakcji obejmujących pełen zakres wydatków w ramach tego działu WRF; odnotowuje, że Trybunał zbadał również informacje na temat prawidłowości wydatków podane w rocznych sprawozdaniach z działalności wszystkich instytucji i organów, w tym w sprawozdaniach dyirekcji generalnych Komisji Europejskiej i urzędów odpowiedzialnych głównie za wydatki administracyjne, uwzględnione następnie m.in. w rocznym sprawozdaniu Komisji z zarządzania i wykonania dotyczącym budżetu UE;
- 149. z satysfakcją odnotowuje stwierdzenie przez Trybunał, że poziom błędów w wydatkach w obszarze „Europejska administracja publiczna” nie był istotny; zauważa, że nie ma nowych zaleceń skierowanych do Komisji;
- 150. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w sprawozdaniu specjalnym nr 18/2022 „Instytucje UE a pandemia COVID-19” Trybunał stwierdził, że przyjęte przez instytucje plany ciągłości działania były w większości zgodne z uznanymi normami i stanowiły dobrą podstawę do podejmowania działań w odpowiedzi na kryzys; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że instytucjom udało się zminimalizować zakłócenia dla wykonywania podstawowych zadań; zauważa, że rozpoczęto analizę efektywności nowych form organizacji pracy w warunkach pokryzysowych;
- 151. z niepokojem zauważa, że w sprawozdaniu specjalnym nr 17/2022 „Konsultanci zewnętrzni w Komisji Europejskiej” Trybunał stwierdził, że w przepisach regulujących angażowanie konsultantów zewnętrznych i uzasadniających korzystanie z ich usług istnieją istotne luki; odnotowuje, że procedury udzielania zamówień publicznych były przestrzegane, ale zarządzanie czynnikami ryzyka nie jest jeszcze odpowiednie; jest zaniepokojony wykrytymi uchybieniami w sposobie zarządzania usługami konsultantów zewnętrznych i korzystania z nich; jest zaniepokojony częściową dokładnością informacji zarządczych Komisji i niedostatkami prowadzonej przez nią systematycznie sprawozdawczości;

Szkoły europejskie

- 152. z zadowoleniem odnotowuje, że Trybunał nie stwierdził istotnych błędów w końcowym skonsolidowanym rocznym sprawozdaniu finansowym szkół europejskich za rok 2021; z zadowoleniem przyjmuje poprawę podkreśloną przez Trybunał w indywidualnym i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym;
- 153. z zaniepokojeniem odnotowuje niedociągnięcia wykryte w systemach kontroli wewnętrznej Biura Centralnego i dwóch szkół wybranych przez Trybunał, w szczególności w procedurach rekrutacji, zamówień i płatności; z niepokojem zauważa, że Trybunał nie jest w stanie potwierdzić, że zarządzanie finansami szkół w 2021 r. było w pełni zgodne z rozporządzeniem finansowym i regulaminem pracowniczym;

Zalecenia

- 154. popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję i Biuro Centralne Szkół Europejskich do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu; apeluje o pełną kontrolę parlamentarną nad systemem szkół europejskich w celu zwiększenia odpowiedzialności i poprawy zarządzania;

155. Ponadto wzywa Komisję do:

- a) kontynuacji prac w celu zapewnienia równości płci na wszystkich szczeblach zarządzania do końca obecnej kadencji Komisji oraz do przedstawiania danych z podziałem na płeć;
- b) kontynuacji prac mających na celu zapewnienie sprawiedliwej równowagi geograficznej wśród pracowników wszystkich szczebli, a zwłaszcza w kierownictwie wyższego szczebla, gdzie utrzymują się duże nierówności, przy jednoczesnym spełnieniu wymogów regulaminu pracowniczego w odniesieniu do kompetencji i zasług kandydatów; podkreśla, że zgodnie z art. 27 regulaminu pracowniczego Komisja, podobnie jak wszystkie instytucje unijne, musi zapewnić właściwą reprezentację wszystkich państw członkowskich;
- c) podjęcia wszelkich niezbędnych kroków w celu dalszego budowania bardziej zróżnicowanego i integracyjnego środowiska i kultury pracy przez podejmowanie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, w tym poprawy dostępu do budynków;
- d) przedstawienia analizy skutków zatrudniania coraz większej liczby pracowników kontraktowych, co stale wzbudza zastrzeżenia Parlamentu;
- e) ustanowienia jasnych zasad dotyczących efektu „drzwi obrotowych”, w szczególności dla komisarzy i wysokich rangą byłych urzędników podejmujących nową pracę po odejściu z urzędu, co dotyczy także agencji;
- f) znajdowania się na pierwszej linii ochrony sygnalistów i do utworzenia drogi do bardziej jednolitych regulacji we wszystkich instytucjach, opartych na najlepszych praktykach i wyższych standardach;

Wsparcie związane z COVID-19

156. ubolewa, że Komisja nadal nie opublikowała kompleksowego sprawozdania dotyczącego wydatków z budżetu Unii związanych z COVID-19;
157. przyjmuje do wiadomości, że Trybunał w sprawozdaniu specjalnym 28/2022 „Instrument tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia zagrożeń związanych z bezrobociem w sytuacji nadzwyczajnej (SURE)” stwierdził, że instrument SURE był odpowiednią reakcją, mającą na celu złagodzenie zagrożenia bezrobociem podczas pandemii COVID-19 oraz wiązał się z ograniczonym ryzykiem finansowym dla budżetu Unii; wyraża zadowolenie, że pożyczki w ramach SURE pomogły sfinansować krajowe programy utrzymania miejsc pracy w celu ograniczenia wzrostu bezrobocia podczas kryzysu związanego z COVID-19; ubolewa, że nie można w pełni ocenić wpływu SURE z powodu niewystarczających danych z monitorowania i braku oceny *ex post*; wzywa Komisję do znacznej poprawy danych z monitorowania i przeznaczenia niezbędnych zasobów, aby umożliwić wiarygodną ocenę wyników i rezultatów jej programów i strategii; podkreśla, że ciągły brak ocen *ex post* uniemożliwia oparte na faktach planowanie przyszłego budżetu Unii;
158. odnotowuje, że Trybunał w sprawozdaniu specjalnym nr 19/2022 „Unijne zamówienia szczepionek przeciwko COVID-19” stwierdza, że Unia stworzyła odpowiednio dostosowany system zamówień szczepionek przeciwko COVID-19; z zadowoleniem stwierdza, że dzięki negocjacjom zapewniono państwom członkowskim zróżnicowany zestaw szczepionek; zauważa, że Komisja wspierała realizację zamówień, ale miała ograniczone możliwości, jeśli chodzi o eliminowanie trudności związanych z dostawami; ubolewa, że Komisja nie przekazała Trybunałowi dalszych informacji dotyczących treści tych umów; podkreśla spoczywający na każdej instytucji unijnej, każdym państwie członkowskim oraz publicznym lub prywatnym odbiorcy środków unijnych obowiązek ujawnienia wszystkich dokumentów, w tym na temat wstępnych negocjacji prowadzonych przez Komisję, na oficjalny wniosek Trybunału w ramach trwającej kontroli; przypomina zalecenie Parlamentu Europejskiego zawarte w rezolucji w sprawie udzielenia absolutorium za 2020 r. dotyczące dostępu do wiadomości tekstowych wymienianych z firmą farmaceutyczną w związku z zakupem szczepionki przeciwko COVID-19;
159. uważa za godny ubolewania fakt, że Komisja nadal nie przedstawiła w przejrzysty sposób informacji na temat negocjacji z producentami szczepionek, dając tym samym powody do podejrzeń; ponownie z zadowoleniem przyjmuje decyzję Europejskiej Rzecznik Praw Obywatelskich o zwróceniu się do przewodniczącej Komisji o jasne i konkretne informacje na temat negocjacji z producentami szczepionek oraz o zapewnienie większej przejrzystości zawartych umów;
160. uważa za godne ubolewania, że przewodnicząca Komisji Europejskiej nie stawiła się na wysłuchanie z udziałem wyspecjalizowanych komisji Parlamentu Europejskiego, aby udzielić konkretnych odpowiedzi posłom wybranym bezpośrednio przez europejskich obywateli, co uniemożliwiło zapewnienie obywatelom informacji na ten temat;

Zalecenia

161. popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;
162. Ponadto wzywa Komisję do:
- a) złożenia kompleksowego sprawozdania z wydatków związanych z COVID-19, uwzględniającego przegląd umów w sprawie zamówień na szczepionki, i przekazania go organowi udzielającemu absolutorium;
 - b) zweryfikowania, czy producenci szczepionek przeciwko COVID-19 przestrzegają warunków umów zakupu z wyprzedzeniem, w szczególności jeżeli chodzi o szacowane koszty produkcji, wykorzystanie finansowania z góry oraz w stosownych przypadkach zapisy dotyczące niedochodowości; w razie konieczności powinna ona podjąć działania naprawcze oraz przekazać wyczerpujące informacje organowi udzielającemu absolutorium;
 - c) udziału w wysłuchaniach w Parlamencie Europejskim dotyczących negocjacji i umów z producentami szczepionek;

ROZDZIAŁ II

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF)**Uwagi ogólne**

163. podkreśla, że wybuch pandemii COVID-19 nagle zmienił perspektywy gospodarcze i społeczne Unii, co wymagało wspólnych wysiłków i doprowadziło do porozumienia w grudniu 2020 r. w sprawie pakietu odbudowy dla Europy, w tym RRF, a także w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027; przypomina, że RRF jest tymczasowym instrumentem odbudowy opartym na wynikach, tj. płatności są powiązane z zadowalającą realizacją kamieni milowych i celów dotyczących reform i inwestycji zawartych w krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności (RRP); podkreśla, że chociaż RRF jest finansowany z emisji długu rozporządzenie ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (rozporządzenie w sprawie RRF) stanowi, iż RRP muszą osiągać cele w zakresie wydatków na klimat i cyfryzację oraz realizować politykę Unii; przypomina, że każdy plan krajowy powinien skutecznie uwzględniać wszystkie lub większość wyzwań zidentyfikowanych w europejskim semestrze, w szczególności zalecenia dla poszczególnych krajów przyjęte przez Radę; podkreśla wartość dodaną RRF, który wspiera bezprecedensowy program reform i inwestycji mający na celu pokonanie szczególnych wyzwań stojących przed państwami członkowskimi;
164. zauważa, że w 2021 r. Komisja zatwierdziła 22 RRP i przeznaczyła 154 mld EUR na pożyczki i 291 mld EUR na dotacje; zauważa, że Komisja wypłaciła płatności zaliczkowe na pożyczki o łącznej wartości 18 mld EUR, których największymi odbiorcami były Włochy (15,9 mld EUR) i Grecja (1,65 mld EUR); przypomina, że zatwierdzenie przez Radę krajowych RRP umożliwiło państwom członkowskim otrzymanie płatności zaliczkowych w wysokości do 13 % wkładu finansowego; zauważa, że Komisja wypłaciła płatności zaliczkowe na dotacje o łącznej wartości 36,3 mld EUR, których dwoma największymi beneficjentami były Hiszpania (9,04 mld EUR) i Włochy (8,95 mld EUR); odnotowuje, że Komisja dokonała na rzecz Hiszpanii jednej płatności o wartości 10,0 mld EUR; zauważa, że płatności na rzecz Hiszpanii towarzyszyło rozliczenie 1,5 mld EUR płatności zaliczkowej z 9,04 mld EUR otrzymanych jako płatność zaliczkowa przez to państwo członkowskie, zgodnie z art. 5 ust. 3 umowy w sprawie finansowania zawartej między Komisją a Królestwem Hiszpanii;
165. odnotowuje działania Komisji zmierzające do emisji papierów wartościowych na międzynarodowych rynkach kapitałowych i niezbędne do sfinansowania RRF, na który to instrument Komisja pozyskała do końca 2021 r. 71,0 mld EUR finansowania długoterminowego i 20 mld EUR finansowania krótkoterminowego; odnotowuje emisję pierwszej zielonej obligacji NGEU o wartości 12,0 mld EUR, która wymaga wdrożenia sprawozdawczości w zakresie dokładnego wykorzystania przychodów z zielonych obligacji oraz wpływu inwestycji; przypomina o wskazanych przez Trybunał kwestiach dotyczących sprawozdawczości na temat wyników oraz o ryzyku utraty reputacji i ryzyku finansowym, jakie może to spowodować w odniesieniu do zielonych obligacji; uważa, że poniesiono pierwsze koszty odsetek od tych pożyczonych kwot, w tym ujemne odsetki od ponad 20 mld EUR zdeponowanych w EBC; zauważa wprowadzenie ryzyka stopy procentowej w budżecie Unii z powodu potrzeb finansowych NGEU;

166. odnotowuje uwagę Trybunału w sprawozdaniu rocznym za rok 2021, dotyczącą RRF i jedynej płatności wykonanej w 2021 r. na rzecz Hiszpanii; zauważa, że Trybunał zbadał prace *ex ante* Komisji dotyczące wszystkich kamieni milowych związanych z tą płatnością, i ocenił, czy Komisja zgromadziła wystarczające i odpowiednie dowody na poparcie swojej pozytywnej oceny realizacji kamieni milowych określonych we wniosku o płatność; stwierdza, że Trybunał nie zbadał innych płatności w 2021 r.; stwierdza z zaniepokojeniem, że Trybunał nie będzie w stanie ocenić wszystkich kamieni milowych związanych z przyszłymi płatnościami na rzecz wszystkich państw członkowskich, co będzie miało wpływ na jego przyszłe analizy; sugeruje jednak, aby Trybunał uwzględnił w swojej próbie za 2022 r. kamienie milowe i wartości docelowe związane ze wszystkimi płatnościami wykonanymi w 2022 r.;
167. odnotowuje ustalenie Trybunału, że w przypadku płatności wykonanej na rzecz Hiszpanii w 2021 r. jednego z kamieni milowych nie zrealizowano w sposób zadowalający; z przykrością zauważa, że Trybunał nie był w stanie określić ilościowo tego błędu z powodu konieczności opracowania w terminie metodyki pozwalającej na określenie ilościowe wpływu (częściowego) niezrealizowania kamienia milowego lub wartości docelowej; zauważa, że audytor wewnętrzny Komisji zauważył i podkreślił brak tej metodyki w swojej ogólnej opinii z 2021 r. w sprawie zarządzania finansami Komisji; ubolewa, że Komisja nie dysponowała solidniejszą metodyką przed wykonaniem płatności; uważa, że Komisja dopuściła się zaniedbania polegającego na braku metodyki przed wykonaniem płatności, i stawia to pod znakiem zapytania pozytywne oceny Komisji dotyczące kamieni milowych i wartości docelowych; z zadowoleniem przyjmuje jednak fakt, że w następstwie wielokrotnych wezwań organu udzielającego absolutorium i Trybunału Komisja przyjęła 21 lutego 2023 r. komunikat w sprawie RRF zawierający dwa załączniki określające ramy oceny kamieni milowych i wartości docelowych na podstawie rozporządzenia w sprawie RRF oraz metodykę stosowaną przez Komisję w celu określenia zawieszenia płatności na podstawie rozporządzenia ustanawiającego RRF;
168. pochwała Komisję za skorygowanie braku metodyki w odniesieniu do pierwszych 23 płatności z RRF; zauważa, że metodyka powinna umożliwić Komisji określenie kwoty, która zostanie zawieszona w przypadku nieosiągnięcia w zadowalającym stopniu kamienia milowego lub wartości docelowej, przy pełnym poszanowaniu zasad równego traktowania i proporcjonalności; zauważa, że metodyka zawieszenia płatności odzwierciedli oparty na wynikach charakter RRF oraz unikalne połączenie reform i inwestycji w ramach tego instrumentu, a także fakt, że nie wszystkie środki w równym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celów krajowych RRF; zauważa jednak, że w ramach oceny kamieni milowych i wartości docelowych brakuje wyjaśnień, na przykład dlaczego mechanizm weryfikacji i etapy monitorowania opisane w ustaleniach operacyjnych nie powinny być uwzględniane w ocenie i dlaczego próg *de minimis* jest zdefiniowany jako „odchylenie o nie więcej niż około 5 %”; podkreśla, że definicje „osiągnięcia w zadowalającym stopniu” odpowiednich kamieni milowych i wartości docelowych są określane za pomocą terminów, które nie są jasno zdefiniowane i obejmują elementy subiektywne, takie jak „minimalne odchylenie od formalnego wymogu”, „ograniczone i proporcjonalne opóźnienia” oraz „minimalne odchylenie od wymogu dotyczącego treści”; apeluje o dalsze wyjaśnienia tej kwestii oraz o przyjęcie jednoznacznego i kompleksowego podejścia do oceny odchyleń, aby zapewnić ich ograniczenie do niezbędnego zakresu; uważa, że metodykę zawieszania płatności należy dalej ulepszać w odniesieniu do elementu inwestycyjnego, aby lepiej powiązać odpowiednie kamienie milowe i wartości docelowe z rzeczywistymi poniesionymi kosztami; podkreśla, że należy na bieżąco oceniać postępy, aby zapobiec dużym opóźnieniom w osiągnięciu kamieni milowych i wartości docelowych;
169. zauważa, że metodyka stosowana w celu określenia zawieszenia płatności nie obejmuje wyjaśnienia wartości wybranych jako współczynniki i zawiera również elementy subiektywne, takie jak dostosowania w górę lub w dół skorygowanej wartości jednostkowej oraz terminy, które nie są jasno zdefiniowane, takie jak inwestycje mające „istotne znaczenie” lub reformy „szczególnie istotne”; apeluje o dalsze wyjaśnienia;
170. odnotowuje konkluzje z wizyty Komisji Kontroli Budżetowej w Hiszpanii w dniach 20–23 lutego 2023 r., w których stwierdzono trudności z pełnym wdrożeniem platformy zarządzania i kontroli hiszpańskich funduszy RRF, CoFFEE, zwłaszcza w odniesieniu do braku interoperacyjności z platformami regionalnymi i unijnymi oraz wobec faktu, że system nie był w pełni operacyjny; zauważa, że Komisja uznała odnośny kamień milowy w hiszpańskim planie naprawy jako zadowalający i w pełni funkcjonalny w momencie, gdy nie miało to jeszcze miejsca; przyjmuje do wiadomości, że Komisja zażądała dodatkowych informacji i zidentyfikowała uchybienia w zakresie gromadzenia informacji; przyznaje, że system ten może być istotnym systemem kontroli wewnętrznej dla rządu centralnego; zaleca ulepszenie systemu pod względem interoperacyjności z odpowiednimi systemami na szczeblu unijnym, regionalnym i krajowym; podkreśla, że należy zwiększyć przejrzystość, aby regiony mogły wymieniać się najlepszymi praktykami oraz ułatwić obywatelom dostęp do odpowiednich informacji i zagregowanych danych cyfrowych dzięki nowoczesnym funkcjom wyszukiwania;

171. zauważa, że Służba Audytu Wewnętrznej Komisji rozpoczęła audyt w odniesieniu do programu NGEU w 2021 r.; odnotowuje, że w ogólnej opinii z 2021 r. dotyczącej zarządzania finansami przez Komisję audytor wewnętrzny zwrócił również uwagę na potrzebę kontynuacji prac nad projektowaniem kontroli i wdrażaniem odpowiedniego zarządzania finansowego oraz strategii audytu i kontroli; uważa, że funkcja audytora wewnętrznego jest podstawowym elementem wewnętrznej kontroli i równowagi w Komisji oraz że niezależne i obiektywne informacje pochodzące z jego własnych działań kontrolnych są niezbędne, aby mógł skutecznie funkcjonować; zwraca uwagę, że zgodnie z międzynarodowymi standardami audytu wewnętrznego Służba Audytu Wewnętrznego powinna rozważyć lepszą koordynację prac z Trybunałem jako audytorem zewnętrznym;
172. przypomina opinię komisji CONT dla Komisji Budżetowej i Komisji Gospodarczej i Monetarnej w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego RRF; przypomina zawarte w nim wezwanie do sporządzenia wykazu wszystkich ostatecznych odbiorców i projektów Instrumentu w pełnej zgodności z wymogami w zakresie ochrony danych, a także do rejestracji podmiotów gospodarczych i ich beneficjentów rzeczywistych do celów audytu i kontroli; uważa, że art. 22 ust. 2 lit. d) rozporządzenia ustanawiającego RRF nakłada na państwa członkowskie obowiązek prowadzenia tej ewidencji (i) do celów audytu i kontroli oraz (ii) w celu zapewnienia porównywalnych informacji dotyczących wykorzystania środków finansowych; stwierdza ponadto, że przepisy art. 22 ust. 3 wzywają do udostępniania – w ramach udzielania absolutorium – organowi udzielającemu absolutorium danych, którymi dysponuje Komisja; zauważa, że o udostępnienie tych danych mogą wnioskować krajowe organy kontrolne, dochodzeniowe i audytowe, a na szczelbu Unii – Komisja, a także OLAF, EPPO i Trybunał Obrachunkowy, zgodnie z art. 22 ust. 2 lit. e) rozporządzenia ustanawiającego RRF; ubolewa nad brakiem informacji na temat sposobu, w jaki chronione są interesy finansowe Unii przy dokonywaniu płatności;
173. z zadowoleniem przyjmuje porozumienie osiągnięte w wyniku międzyinstytucjonalnych negocjacji dotyczące rozporządzenia w sprawie REPowerEU zmieniającego rozporządzenie ustanawiające RRF, które zobowiązuje do publikowania co pół roku wykazu 100 największych beneficjentów REPowerEU, a beneficjentów RRF w każdym państwie członkowskim najpóźniej do lutego 2024 r.; zauważa, że w wytycznych przyjętych 1 lutego 2023 r. Komisja wezwała państwa członkowskie do opublikowania takiego wykazu już w kwietniu 2023 r., aby zwiększyć przejrzystość RRF; uważa jednak, że nie zastąpi to wymogu dostarczania audytorom i organowi udzielającemu absolutorium wykazu wszystkich ostatecznych odbiorców i projektów za każdy rok budżetowy;
174. zauważa, że służby Komisji wdrażające NGEU, programy spójności i rozwoju obszarów wiejskich poinformowały organ udzielający absolutorium, że koordynowały prace *ex ante*, aby uniknąć podwójnego finansowania działań potencjalnie kwalifikujących się do tych programów; uważa, że do wykrycia podwójnego finansowania niezbędne są kontrole *ex post* przez państwa członkowskie na poziomie ostatecznych odbiorców; ponownie podkreśla znaczenie posiadania jednego obowiązkowego zintegrowanego systemu informacji i monitorowania na szczelbu unijnym, zapewniającego interoperacyjność między systemami unijnymi i krajowymi, w celu m.in. zidentyfikowania przypadków podwójnego finansowania i niewłaściwego wykorzystania funduszy w państwach członkowskich;
175. zauważa, że podejście Komisji do przestrzegania przepisów dotyczących zamówień publicznych i pomocy państwa w inwestycjach w ramach RRF oznacza poleganie na systemach krajowych i uciekanie się do postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w razie wykrycia przypadków nieprzestrzegania przepisów w państwach członkowskich; uważa, że celem postępowania niekoniecznie są odbiorcy, którzy odnieśli nieuczciwą korzyść z nieprzestrzegania przepisów; przyznaje, zgodnie z krajowymi RRP, że główna odpowiedzialność w tym zakresie spoczywa na państwach członkowskich, które są zobowiązane do wprowadzenia odpowiednich systemów kontroli i zapewnienia zgodności ze wszystkimi odpowiednimi przepisami krajowymi i europejskimi, w tym przepisami dotyczącymi zamówień publicznych i pomocy państwa; przypomina o ustaleniach Trybunału powtarzających się w poprzednich sprawozdaniach w sprawie absolutorium, że praca niektórych organów krajowych lub organów zatwierdzających jest obciążona zbyt dużym ryzykiem błędu, co obniża ich wiarygodność; podkreśla zatem, że Komisja ponosi pozostałą odpowiedzialność za zapewnienie skutecznych i wydajnych systemów kontroli wewnętrznej zapewniających przestrzeganie wszystkich przepisów unijnych i krajowych, w tym w szczególności przepisów dotyczących zamówień publicznych i pomocy państwa, a także przepisów w zakresie zapobiegania nadużyciom finansowym, korupcji, konfliktom interesów i podwójnemu finansowaniu, jak również ich wykrywania, oraz za podjęcie działań w przypadku gdy państwa członkowskie nie działają zgodnie z wymogami rozporządzenia w sprawie RRF, w tym polegających na częściowych wypłatach w razie nieprzestrzegania przepisów o zamówieniach publicznych; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje strategię audytu określoną przez Komisję i rozpoczęcie w 2022 r. audytów systemów ochrony interesów finansowych UE w 16 państwach członkowskich, a także plany objęcia nimi wszystkich państw członkowskich do końca 2023 r.;

176. wyraża zaniepokojenie, że różnice w jakości kontroli i złożoności systemów kontroli stosowanych przez państwa członkowskie mogą skutkować wadami w systemie kontroli wewnętrznej funduszy dostępnych w ramach RRF w państwach członkowskich; jest zaniepokojony uwagą Trybunału zawartą w opinii 04/2022 w sprawie wniosku Komisji dotyczącego rozdziałów REPowerEU w RRP odnośnie do braku skutecznego mechanizmu zgłaszania nadużyć finansowych, który pozwoliłby na ciągłe monitorowanie ochrony interesów finansowych Unii i stały nadzór nad nią w odniesieniu do RRF; wyraża zaniepokojenie w związku z uwagą Trybunału, że państwa członkowskie nie mają obowiązku zgłaszania Komisji przypadków podejrzewanych nadużyć finansowych w ramach RRF ani za pomocą systemu zarządzania nieprawidłowościami, ani do EPPO jak przewidziano w odnośnych rozporządzeniach; jest zaniepokojony powtarzającymi się ostrzeżeniami OLAF-u, EPPO, Europolu i innych właściwych organów, że mniej skuteczny system kontroli wewnętrznej może sprzyjać nadużyciom, oszustwom i przestępczości zorganizowanej;
177. przypomina, że RRF musi być wdrażany przez Komisję w ramach zarządzania bezpośredniego zgodnie z odpowiednimi przepisami przyjętymi na podstawie art. 322 TFUE, w szczególności rozporządzeniem finansowym i rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 ⁽³⁾; ponownie podkreśla, że skuteczność systemu warunkowości w zakresie praworządności zależy częściowo od informacji pochodzących z audytów i dochodzeń na szczeblu Unii, a brak tych informacji może negatywnie wpłynąć na skuteczność mechanizmu;
178. jest zaniepokojony niedostatecznym zaangażowaniem władz lokalnych i regionalnych w przygotowanie krajowych RRP i ich małym wpływem na ostateczną wersję RRP; podkreśla, że we wszystkich państwach członkowskich powinno istnieć inkluzywne podejście oparte na współzarządzaniu, w ramach którego władze lokalne i regionalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, partnerzy społeczni, środowisko akademickie lub inne odpowiednie zainteresowane strony byłyby we właściwym stopniu zaangażowane w opracowywanie i wdrażanie krajowych RRP; apeluje o ich zaangażowanie w oparciu o jasne, uczciwe, przejrzyste i nieupolitycznione zasady we wdrażanie krajowych RRP w maksymalnym możliwym zakresie na podstawie krajowych ram ustawodawczych;
179. wzywa Komisję do dopilnowania, by państwa członkowskie stosowały podejście zerowej tolerancji do korupcji, w celu ochrony interesów finansowych Unii, w tym surowe kontrole *ex ante* mające na celu zapobieganie sprzeniewierzaniu, nadużyciom finansowym i konfliktom interesów oraz ich wykrywanie, bez żadnych wyjątków;

Sprawozdawczość z wdrażania RRF

180. odnotowuje, że Komisja informuje o wdrażaniu RRF za pomocą tabeli wyników w zakresie RRF, zgodnie z art. 30 rozporządzenia ustanawiającego RRF; zauważa, że większość dotychczasowych informacji, w szczególności dotyczących wspólnych wskaźników, dotyczy oczekiwanych, a nie osiągniętych rezultatów; przypomina, że ten sam problem Trybunał wskazał w sprawozdaniu specjalnym 09/2022 w sprawie wydatków na rzecz klimatu;
181. odnotowuje tabelę wyników w zakresie RRF, w której Komisja przedstawia postępy we wdrażaniu RRF; uważa, że przedstawiane informacje są przydatne, biorąc pod uwagę ilość dostępnych informacji; pochwała włączenie szczegółowego wykazu osiągniętych kamieni milowych i wartości docelowych, który przedstawia postępy osiągnięte w państwach członkowskich i filarach polityki; uważa jednak, że należy go dalej poszerzać i uwzględnić dodatkowe informacje na temat postępów i faktycznych wyników RRF; uważa, że postępy rzeczywiście osiągnięte należy czytelnie przedstawić za pomocą wskaźników, a nie tylko jako zapis w budżecie lub oczekiwany rezultat;
182. wzywa Komisję do zainicjowania specjalnej i szczegółowej tabeli wyników w zakresie kamieni milowych związanych z praworządnością, z uwzględnieniem reform państw członkowskich i stopnia, w jakim są one zgodne z kamieniami milowymi i orzecznictwem TSUE, tworzonej przy udziale wszystkich właściwych służb Komisji i uwzględnieniu wkładu niezależnych środowisk akademickich i społeczeństwa obywatelskiego;

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2020/2092 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ogólnego systemu warunkowości służącego ochronie budżetu Unii (Dz.U. L 433I z 22.12.2020, s. 1).

183. przyznaje, że tabela wyników RRF zawiera kompletne i przydatne repozytorium oficjalnych dokumentów, które daje wgląd w najważniejsze porozumienia osiągnięte z państwami członkowskimi w ramach krajowych RRP i powiązanych dokumentów, takich jak wstępna ocena Komisji dotycząca płatności na rzecz państw członkowskich; zauważa, że rozporządzenie o RRF pozwala na śledzenie przepływów finansowych ze szczebla unijnego do szczebla państw członkowskich jako beneficjentów środków w ramach RRF zgodnie z art. 22 ust. 1 rozporządzenia ustanawiającego RRF, w szczególności dotacji i pożyczek przyznanych i wypłaconych każdemu państwu członkowskiemu, a tym samym zapewnia przejrzysty ogląd rzeczywistego wdrażania RRF na tym szczeblu; przypomina, że tabela wyników RRF nie pozwala na śledzenie przepływów finansowych z poziomu Unii do ostatecznych odbiorców w państwach członkowskich i nie zapewnia przejrzystego przeglądu rzeczywistego wdrażania RRF w tym zakresie;
184. przypomina, że art. 4 ust. 2 rozporządzenia w sprawie RRF stanowi, że celem szczegółowym RRF jest zapewnienie państwom członkowskim wsparcia finansowego z myślą o osiągnięciu kamieni milowych i wartości docelowych reform i inwestycji określonych w ich RRP; rozumie, że z całą pewnością zabronione jest wykorzystywanie środków pieniężnych z RRF do finansowania stałych krajowych wydatków budżetowych, zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ustanawiającego RRF; jest jednak zaniepokojony pierwszymi sygnałami, że nie można wykluczyć, że środki z RRF wykorzystuje się, aby zastąpić wydatki krajowe w niektórych państwach członkowskich; uważa, że konieczna jest analiza wydatków krajowych, aby sprawdzić, w jakim stopniu fundusze z RRF było rzeczywiście traktowane jako uzupełnienie i nie zastępowały stałych wydatków krajowych; przypomina, że zgodnie z RRF na tym etapie brak informacji na temat tego, co stało się z otrzymanymi przez państwa członkowskie płatnościami zaliczkowymi, w przypadku których nie poniesiono jeszcze żadnych kosztów związanych z inwestycjami; wzywa Komisję do przeprowadzenia odpowiednich audytów i kontroli w celu poświadczenia takiej dodatkowości; zauważa ponadto, że Komisja opracowała wytyczne w celu sformułowania interpretacji podwójnego finansowania i przekazała państwom członkowskim jasne informacje, aby zapewnić synergii i uniknąć podwójnego finansowania; zauważa też, że państwa członkowskie informują o finansowaniu otrzymanym z innych funduszy na działania w ramach RRF;
185. przypomina, że prowadzenie dokumentacji potwierdzającej płatności jest ważną zasadą należytego zarządzania finansami; jest zaniepokojony stwierdzeniem Trybunału, że ścieżka audytu była niewystarczająca, aby objąć wszystkie elementy uznane za istotne w procesie oceny w przypadku dwóch kamieni milowych w odniesieniu do pierwszego wniosku o płatność; przypomina w szczególności ustalenia Trybunału dotyczące kamienia milowego nr 215 oraz odpowiedź Komisji na to ustalenie, w której wyjaśniono, że pozytywna ocena Komisji opierała się na szczegółowej analizie zawartości strony internetowej DATAESTUR, w tym zrzutów ekranu wykonanych w październiku i listopadzie 2021 r.; odnotowuje stwierdzenie Komisji, że rejestracja zrzutów ekranu nie odbyła się zgodnie z wewnętrznymi wytycznymi oraz że można usprawnić prowadzenie dokumentacji; przypomina pisemne pytanie organu udzielającego absolutorium, w którym domagano się analizy, oraz odpowiedź Komisji, że nie sporządziła ani analizy, ani szczegółowego sprawozdania dotyczącego tej kwestii, ale że „kilkoro pracowników Komisji dokonało przeglądu strony DATAESTUR i potwierdziło, że wymagane informacje się na niej znajdują”; zauważa, że może to być niezgodne z zasadą należytego zarządzania finansami;
186. przyjmuje do wiadomości, że Komisja stworzyła specjalne narzędzie informatyczne do składania przez państwa członkowskie sprawozdań z wdrażania krajowych RRP („Fenix”); jest jednak zaniepokojony faktem, że dostęp Trybunału do tego systemu jest ograniczony pod względem zarówno liczby osób mających do niego dostęp, jak i zakresu dostępu; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja stworzyła w Arachne funkcję umożliwiającą wprowadzanie do narzędzia danych dotyczących inwestycji i wartości docelowych w ramach RRF; wzywa państwa członkowskie do przesyłania do Arachne pełnych i kompleksowych danych dotyczących RRF;
187. zauważa, że poświadczenie wiarygodności Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarczych i Finansowych (DG ECFIN) na 2021 r. różni się od poświadczenia wiarygodności wszystkich pozostałych dyrekcji generalnych; odnotowuje, że poświadczenie dotyczy legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń, co jest zbieżne z pozostałymi dyrekcjami generalnymi; zauważa ponadto dodanie „wdrożenia art. 22 ust. 5 rozporządzenia w sprawie RRF”; odnotowuje odpowiedź Komisji na pisemne pytania organu udzielającego absolutorium, zgodnie z którą „różni się ono jedynie formą, ale nie poziomem udzielonego poświadczenia”; zauważa również, że zgodnie z art. 22 ust. 5 rozporządzenia ustanawiającego RRF oraz podejściem opartym na wynikach obowiązków ochrony interesów finansowych Unii spoczywa na państwie członkowskim; odnotowuje ponadto odpowiedź Komisji, że dopilnowuje ona, zarówno przez wstępną ocenę każdego planu odbudowy i zwiększania odporności, jak i przez audyty systemów wprowadzonych przez państwa członkowskie w celu ochrony interesów finansowych Unii, by każde państwo człon-

kowskie wdrażało niezbędne systemy monitorowania i kontroli; podkreśla, że w przeciwieństwie do poświadczenia wiarygodności wszystkich pozostałych dyrekcji generalnych, poświadczenie ECFIN nie zapewnia zgodności transakcji leżących u podstaw rozliczeń ze wszystkimi unijnymi i krajowymi przepisami na poziomie ostatecznego odbiorcy lub projektu; stwierdza, że poświadczenie wiarygodności złożone przez Komisję jako strażniczki traktatów, w szczególności w odniesieniu do ochrony interesów finansowych Unii i rozliczalności wobec podatników, musi być wiarygodne i nie może pozostawiać miejsca na wątpliwości co do uchylania się przez Komisję od odpowiedzialności przez rozbieżne poświadczenia poszczególnych urzędników zatwierdzających;

Związek między spójnością a RRF

188. odnotowuje uwagi Trybunału zawarte w przeglądzie 01/2023 w sprawie finansowania unijnego z funduszy polityki spójności oraz RRF, które dotyczą komplementarności obu systemów finansowania; zauważa w szczególności, że w okresie 2014–2020 Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności zapewniły już równowartość około 10 % wszystkich inwestycji publicznych w całej UE-27, a RRF jeszcze bardziej zwiększy udział inwestycji publicznych finansowanych przez Unię w państwach członkowskich; przypomina w związku z tym ustalenie Trybunału, że wskaźnik absorpcji dla spójności był wyjątkowo niski w 2021 r., co można wytłumaczyć łącznym wpływem na instytucje zarządzające spowodowanym przez późne przyjęcie w połowie 2021 r. rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i rozporządzeń dotyczących poszczególnych funduszy, programowanie REACT-EU oraz wdrożenie innych środków nadzwyczajnych;
189. odnotowuje wniosek Trybunału, że w państwach członkowskich, w których udział inwestycji publicznych finansowanych przez Unię jest już wysoki, dodatkowe finansowanie z RRF może jeszcze bardziej zwiększyć presję na zdolność państw członkowskich do wydawania dostępnych im funduszy; przypomina, że RRF jest wdrażany w ramach zarządzania bezpośredniego, podczas gdy fundusze polityki spójności wdraża się w ramach zarządzania dzielonego, co oznacza, że organy Unii i państw członkowskich mają różne obowiązki związane z każdym źródłem finansowania; obawia się, że ze względu na różne metody realizacji, obejmujące zarządzanie bezpośrednie w przypadku RRF i zarządzanie dzielone w przypadku polityki spójności, prostsza metoda wdrażania RRF może wyprzeć bardziej złożone finansowanie w ramach polityki spójności; zauważa, że odbędzie się to ze szkodą dla zaangażowania władz lokalnych i regionów, organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz partnerów gospodarczych i społecznych w finansowanie unijne; zwraca uwagę na ryzyko, że niektóre państwa członkowskie mogą nie mieć wystarczającego potencjału administracyjnego, aby poradzić sobie z obciążeniem równoległymi systemami administracyjnymi; zauważa, że takie obciążenie zdolności administracyjnych zaobserwowano podczas wysłuchań i wizyt komisji CONT; jest również zaniepokojony, że NGEU może doprowadzić w niektórych państwach członkowskich do prób reanacjonalizacji planowania, monitorowania i kontroli funduszy UE, zarówno ze szczybla unijnego na szczybel rządów krajowych, jak i potencjalnie z poziomu regionów na poziom centralny; przypomina o ostrzeżeniach, że RRF może zniewieczyć pozytywne wzmocnienie pozycji regionów osiągnięte dzięki polityce spójności w ostatnich dekadach oraz że brak bezpośrednich relacji finansowych między Komisją a instytucjami zarządzającymi osłabia podstawowe aspekty kontroli finansowej i udzielania absolutorium;
190. jest zaniepokojony znikomym wkładem RRF we współpracę transgraniczną, zwłaszcza biorąc pod uwagę wysokość zaangażowanych środków unijnych;
191. zauważa, że zgodnie z dokumentami roboczymi służb Komisji 20 państw członkowskich planuje projekty transgraniczne w krajowych RRP, i odnotowuje, że kwoty zainwestowane w poszczególnych państwach członkowskich są bardzo zróżnicowane; zwraca uwagę, że w 2021 r. planowana średnia inwestycja wynosi jedynie około 6 % łącznej alokacji w ramach RRF w państwach członkowskich na projekty transgraniczne; uważa, że w ramach RRF zainicjowano zbyt mało projektów transgranicznych i jest zaniepokojony znikomym wkładem RRF we współpracę transgraniczną, zwłaszcza biorąc pod uwagę wysokość zaangażowanych środków unijnych; zauważa, że większy nacisk na projekty transgraniczne wymagałby więcej czasu na planowanie i mechanizmu zachęt dla państw członkowskich; podkreśla, że RRF odgrywa istotną rolę w kierowaniu Unii ku niezależności energetycznej i przyspieszaniu transformacji energetycznej; podkreśla potrzebę zabezpieczenia przez Unię niezależnych dostaw energii oraz poczynienia odpowiednich inwestycji w transgraniczne sieci, połączenia wzajemne i projekty związane z wodorem; z zadowoleniem stwierdza, że w wytycznych ze stycznia 2021 r. Komisja zaproponowała udostępnić zainteresowanym państwom członkowskim platformy koordynacyjnej, aby pomóc im tworzyć projekty transgraniczne; zauważa, że zmiana rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 (*) w odniesieniu do rozdziałów REPowerEU w RRP wprowadza w art. 27 kryterium transgranicznego lub wielokrajowego wymiaru lub skutku reform

(*) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17).

i inwestycji; ubolewa jednak, że cel dotyczący 30 % udziału projektów transgranicznych nie jest wiążący; wzywa do udostępnienia pożyczek z RRF państwom członkowskim zainteresowanym inwestycjami w projekty transgraniczne, które koncentrują się na niezależności energetycznej i transformacji sieci energetycznej w UE;

192. podkreśla, że pełna kwota anulowanych płatności z RRF zostanie udostępniona państwom członkowskim zainteresowanym inwestowaniem w projekty transgraniczne, które koncentrują się na niezależności energetycznej i transformacji sieci energetycznej;

Ocena krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności (RRP)

193. odnotowuje ustalenia Trybunału w sprawozdaniu specjalnym nr 21/2022 „Ocena krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności dokonana przez Komisję – ogólnie właściwa, lecz wdrażanie planów jest obciążone ryzykiem”; stwierdza, że ocena Trybunału opierała się na próbie sześciu państw członkowskich, z których cztery otrzymały największe przydziały dotacji w wartościach bezwzględnych, a dwa największe przydziały dotacji w stosunku do ich produktu krajowego brutto w 2020 r.; z zadowoleniem przyjmuje wniosek Trybunału, że przeprowadzona przez Komisję ocena krajowych RRP była ogólnie właściwa, zważywszy na złożoność procesu i ograniczenia czasowe, chociaż stwierdzono również szereg uchybień i zagrożeń dla pomyślnej realizacji RRF; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja udzieliła wsparcia państwom członkowskim przy opracowywaniu RRP oraz wydała wytyczne; zauważa, że Komisja zaakceptowała niemal wszystkie zalecenia Trybunału;
194. jest zaniepokojony faktem, że Trybunał stwierdził, iż w krajowych RRP występują luki w realizacji zaleceń dla poszczególnych krajów na lata 2019 i 2020; zauważa, że Trybunał ocenił, iż RRP stosunkowo małych państw członkowskich nie zawierają luk, natomiast ocenił, że RRP większych państw członkowskich zawierają istotne luki; obawia się, że obserwowane przez Trybunał „negocjacje” przy uzgadnianiu RRP prowadzą do nierównego traktowania państw członkowskich; ponadto zastanawia się, czy istotne części zaleceń dla poszczególnych krajów, które to części nawet dzięki zachętom finansowym RRF nie są stosowane przez państwa członkowskie, zostaną kiedykolwiek wdrożone;
195. krytykuje fakt, że Komisja nie wyjaśniła, w jaki sposób wielkość transzy płatności wiąże się z liczbą i skalą leżących u jej podstaw kamieni milowych i wartości docelowych; obawia się, że ta rozbieżność między wielkością płatności a liczbą leżących u jej podstaw kamieni milowych i wartości docelowych może zachęcić państwa członkowskie do nieprzedkładania wniosków o płatność końcową, które w pewnych przypadkach zależą od stosunkowo dużej liczby kamieni milowych i wartości docelowych, a tym samym do niezakończenia wszystkich reform i inwestycji uzgodnionych w ich RRP po otrzymaniu już największej części wkładu z RRF;
196. przypomina ustalenie Trybunału, że Komisja w swojej ocenie wszystkich krajowych RRP przyznała – mimo wad zidentyfikowanych w próbie Trybunału – rating „B” dla szacunków kosztów inwestycji realizowanych w ramach RRF, wskazując na możliwe problemy dotyczące dokładności odnośnych kwot; zauważa, że uchybienia to zarówno brak informacji na temat niektórych działań na etapie planowania, jak i leżące u ich podstaw założenia, które nie są w pełni wiarygodne w przypadku każdego działania; odnotowuje, że Komisja oceniła szacunkowe całkowite koszty krajowych RRP na podstawie kryteriów wymienionych w załączniku V do rozporządzenia ustanawiającego RRF; zauważa, że Komisja zażądała od każdego państwa członkowskiego poprawy szacunków kosztów i przedstawienia dodatkowych dowodów i uzasadnień, aż wiarygodność i zasadność szacunku kosztów pozwoli na osiągnięcie co najmniej ratingu „B”; podkreśla, że szczególne połączenie inwestycji z reformami zapewnia terminowe wdrażanie niezbędnych reform, często we wcześniejszych latach, oraz ich utrzymanie; podkreśla, że organ udzielający absolutorium nie może czekać z uzyskaniem pełnej jasności co do właściwego wykorzystania funduszy unijnych do czasu zakończenia RRF; podkreśla, że istnieje ryzyko, że państwa członkowskie mogą nie wystąpić o ostatnią transzę płatności, a tym samym nie zrealizować wszystkich reform i inwestycji po otrzymaniu największej części całkowitego wsparcia finansowego z RRF;

197. zauważa, że ważne jest, aby wszystkie fundusze przyznane państwom członkowskim w ramach RRF skutkowały reformami i inwestycjami, ponieważ tylko wtedy organ udzielający absolutorium może mieć pewność, że wszystkie fundusze przyznano ostatecznym odbiorcom z pełnym poszanowaniem zasady dodatkowości; przypomina o wyrażonej w poprzednich sprawozdaniach w sprawie absolutorium krytyce praktyki polegającej na tym, że niektóre państwa członkowskie systematycznie zawyżają rezerwę programów finansowania w ramach zarządzania dzielonego i wycofują projekty z funduszy unijnych w przypadku wykrycia nieprawidłowości lub nadużyć finansowych w powiązanych z nimi wydatkach, tym samym skutecznie unikając dochodzeń unijnych lub skutecznych działań następczych i ewentualnych korekt; ubolewa, że ciężar tych nieprawidłowości i ewentualnych nadużyć finansowych przenoszony jest na budżet krajowy, a tym samym na krajowych podatników;

Definicja kamieni milowych

198. jest zaniepokojony uwagą Trybunału, że niektóre kamienie milowe i wartości docelowe nie są jasne; podziela obawy Trybunału, że niejasno określone i nieporównywalne kamienie milowe i wartości docelowe oznaczają ryzyko, że będzie je trudno ocenić, a w związku z tym także ryzyko, że pierwotnie zakładany cel nie został osiągnięty; podkreśla, że pozostawia to Komisji duży margines swobody w ocenie, czy osiągnięto niejasno określony kamień milowy i wartość docelową; odnotowuje w związku z tym uwagę Trybunału, że kamienia milowego nr 395 w pierwszym wniosku o płatność złożonym przez Hiszpanię nie osiągnięto w zadowalającym stopniu; odnotowuje z zaniepokojeniem odpowiedź Komisji, że element, który Trybunał uznał za niespełniony, nie jest częścią kamienia milowego, lecz znajduje się w opisie środka; podkreśla, że zgodność z kamieniami milowymi i wartościami docelowymi można ocenić wyłącznie na podstawie szczegółowej analizy oraz klarownych i ustalonych kryteriów, a nie na podstawie negocjacji politycznych; uważa, że należy wyciągnąć wnioski z doświadczeń z RRF, które powinny znaleźć się w znormalizowanej metodycie określania kamieni milowych i wartości docelowych;
199. podkreśla, że zgodność z kamieniami milowymi można określić wyłącznie na podstawie szczegółowej oceny oraz klarownych i ustalonych kryteriów, a nie na podstawie negocjacji politycznych;
200. jest zaniepokojony stwierdzeniem Trybunału, że kamienie milowe i wartości docelowe często opierają się na wskaźnikach produktu, a nawet wkładu, co ogranicza możliwość pomiaru skuteczności działań, ponieważ przedstawia wyłącznie produkt, a nie osiągnięte rezultaty czy ich średnioterminowe oddziaływanie na cele polityki Unii w ramach RRF; odnotowuje uwagę Trybunału, że wskaźniki oddziaływania mają z definicji dłuższy horyzont czasowy, co może nie współgrać z ograniczonymi ramami czasowymi wdrażania RRF;
201. odnotowuje ustalenie Trybunału, zgodnie z którym ocena RRP przez Komisję opierała się częściowo na ustaleniach, które jeszcze nie zostały wdrożone; odnotowuje w tym kontekście ustalenie Trybunału, że Komisja uwzględniła dodatkowe kamienie milowe i wartości docelowe, które należało osiągnąć przed pierwszą płatnością, aby przyjąć krajowe RRP, oraz że przeprowadzona przez Komisję ocena przyczyniła się do poprawy jakości kamieni milowych i wartości docelowych; wyraża obawę, że brak w pełni funkcjonalnego systemu monitorowania na początku wdrażania RRP wiąże się z ryzykiem opóźnień w ocenie i monitoringu osiągnięcia kamieni milowych i wartości docelowych; podkreśla, że systemy monitorowania lub organy wykonawcze częściowo nie istniały jeszcze w badanych państwach członkowskich w chwili zatwierdzenia RRP, co również ograniczyło możliwość oceny ich zdolności administracyjnych przez Komisję; odnotowuje ponadto w tym względzie ustalenie Trybunału, że nawet w odniesieniu do ustaleń z audytu i kontroli, które są ostatnią deską ratunku pod względem wiarygodności informacji, przyznano rating „A” mimo że kilka środków nie zostało wprowadzonych; odnotowuje wniosek Trybunału, że rating „A” przyznany wszystkim krajowym RRP w tym obszarze można przynajmniej częściowo wytłumaczyć faktem, że rozporządzenie w sprawie RRF pozwalało jedynie na ocenę „A” (dostateczną) lub „C” (niedostateczną), przy czym ocena „C” skutkowałą odrzuceniem RRP w całości; przypomina, że odpowiednie struktury audytu i kontroli są warunkiem wstępnym otrzymania środków z RRF;
202. odnotowuje, że zdaniem dziennikarzy śledczych przy tworzeniu RRF kilka państw członkowskich polegało na wiedzy specjalistycznej zapewnianej przez firmy doradcze, a te z kolei oferują usługi wspierające potencjalnych odbiorców wsparcia finansowego w ramach RRF w tych państwach członkowskich;

Zalecenia

203. zdecydowanie popiera zalecenia Trybunału zawarte w jego sprawozdaniu rocznym, jak również w powiązanych z nim sprawozdaniach specjalnych; wzywa Komisję do ich bezzwłocznego wdrożenia oraz do informowania organu udzielającego absolutorium o postępach w ich wdrażaniu;
204. wzywa Trybunał do:
- a) opracowania skutecznej metodyki doboru próby kamieni milowych i wartości docelowych, w przypadku gdy zdecyduje się na ponowną ocenę oceny Komisji, ponieważ w przyszłości nie będzie dysponować zasobami umożliwiającymi sprawdzenie wszystkich kamieni milowych i wartości docelowych we wszystkich wnioskach o płatność; uważa, że metodyka ta powinna zagwarantować skuteczną identyfikację kamieni milowych i wartości docelowych, w przypadku których istnieje wyższe ryzyko niezrealizowania lub które mają większe znaczenie dla ogólnego osiągnięcia wyznaczonych celów końcowych; wzywa Trybunał, aby uwzględnił podczas kontroli przeprowadzoną przez Komisję ocenę kamieni milowych i wartości docelowych oraz dokumentację z kontroli ich osiągnięcia;
205. wzywa Komisję do:
- a) udostępnienia audytorom i organowi udzielającemu absolutorium wykazu wszystkich ostatecznych odbiorców i projektów finansowanych z RRF w odniesieniu do wszystkich płatności (w 2021 r. i przez cały okres wdrażania RRF), przy czym Trybunał powinien mieć pełny dostęp do narzędzia informatycznego „Fenix”;
 - b) podjęcia działań w celu wprowadzenia w życie nowego obowiązku dla państw członkowskich dotyczącego publikowania wykazu 100 ostatecznych odbiorców otrzymujących najwyższą kwotę finansowania z RRF oraz podjęcia działań, jeśli państwa członkowskie nie wypełniają tego obowiązku;
 - c) wskazania, wraz z państwami członkowskimi, dokładnych nazw wszystkich programów socjalnych i działań wspierających realizowanych w państwach członkowskich przy pomocy funduszy z RRF; w tym kontekście domaga się określenia udziału środków z RRF w tych programach oraz dokładnego wskazania świadczeń, które zostały proporcjonalnie zastąpione przez fundusze z RRF w krajowej polityce ochrony przed bezrobociem, ochronie zdrowia i opiece długoterminowej;
 - d) uzasadnienia organowi udzielającemu absolutorium i przedstawienia mu logiki leżącej u podstaw ram oceny kamieni milowych i wartości docelowych na podstawie rozporządzenia w sprawie RRF oraz metodyki stosowanej przez Komisję w celu określenia zawieszenia płatności na podstawie rozporządzenia ustanawiającego RRF oraz do rozważenia, czy możliwe jest zapewnienie dodatkowych definicji, aby zmniejszyć wpływ zawartych w nich elementów subiektywnych;
 - e) oceny realizacji przez państwa członkowskie kamieni milowych związanych z praworządnością w RRP na podstawie szczegółowej oceny, jasnych i ustalonych kryteriów oraz w pełni zgodnie z orzecnictwem TSUE, nie tylko na podstawie formalnego przyjęcia reformy ustawodawstwa, ale także w zastosowaniu prawnym i praktycznym, i nie w oparciu o negocjacje polityczne;
 - f) stosowania bardziej przejrzystej procedury mianowania na wszystkie stanowiska, zwłaszcza kierownicze, wyjaśnienia dotychczasowej procedury mianowania pracowników, w której brakuje przejrzystości i rozliczalności;
 - g) niezatwierdzania żadnego wniosku o płatność, jeśli nie osiągnięto wszystkich kamieni milowych związanych z praworządnością;
 - h) wspierania państw członkowskich w zwiększaniu ich zdolności administracyjnych do obsługi równoległych systemów administracyjnych RRF i do wdrażania Funduszu Spójności oraz w zmniejszaniu zbędnych obciążeń administracyjnych, upraszczaniu procedur przetargowych i zapewnianiu bardziej ukierunkowanych informacji, co pozwoli ułatwić dostęp MŚP i samozatrudnionym do finansowania;
 - i) zachowania dodatkowej czujności wobec sygnałów o nadużyciach, oszustwach i przestępczości zorganizowanej dotyczących funduszy dostępnych w ramach RRF, wraz z Europolem, EPPO, OLAF-em i innymi właściwymi podmiotami, oraz do wprowadzenia obowiązku zgłaszania Komisji podejrzeń popełnienia nadużyć związanych z RRF poprzez system zarządzania nieprawidłowościami i EPPO jak przewidziano w odpowiednich rozporządzeniach;

- j) wyjaśnienia, że wszystkie projekty i działania finansowane z krajowych RRP państw członkowskich uczestniczących we wzmacnionej współpracy zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2017/1939 ^(*) należy uznać za finansowane ze środków unijnych w ramach RRF, a zatem podlegające EPPO;
- k) wymagania, zwłaszcza w świetle oceny ryzyka dokonanej przez audytora wewnętrznego, stanowiącej podstawę planowania audytu, by wdrożenie RRF nadal zajmowało istotne miejsce w planach audytu ze względu na swój innowacyjny charakter i wysoką stawkę finansową;
- l) oceny procedury egzekwowania wdrażania zaleceń dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru i RRF oraz, w razie potrzeby, zaproponowania nowych narzędzi egzekwowania wdrażania, zważywszy że w przypadku niektórych państw członkowskich wszystkie zalecenia dla poszczególnych krajów uwzględniono w RRP, podczas gdy w przypadku innych (większych) państw członkowskich nie uwzględniono wszystkich takich zaleceń;
- m) dokonania wyraźnego rozróżnienia między założonymi a osiągniętymi rezultatami w komunikacji dotyczącej ogólnie RRF, a bardziej szczegółowo dotyczącej tablicy wyników w zakresie RRF, aby właściwie informować opinię publiczną i uniknąć nieporozumień;
- n) poprawy publikacji, w tym na temat tabeli wyników RRF, kwot pożyczonych przez Unię na finansowanie RRF oraz odsetek od pożyczonych kwot, jak również kwot odsetek wypłaconych Komisji przez państwa członkowskie od pożyczek z RRF;
- o) przeprowadzenia w 2023 r. analizy wydatków krajowych przez porównanie wydatków i inwestycji w budżetach krajowych przed udostępnieniem finansowania z RRF państwom członkowskim, które otrzymały największą część wsparcia z RRF, i po tym udostępnieniu, tak aby ustalić, czy finansowanie z RRF zastąpiło stałe wydatki krajowe zamiast wspierać inwestycje, uznając jednocześnie, że udało się uniknąć poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej po pandemii COVID-19;
- p) informowania organu udzielającego absolutorium na temat tego, co z otrzymanymi środkami zrobiły państwa członkowskie, które otrzymały z RRF płatności zaliczkowe, których nie można było jeszcze przeznaczyć na inwestycje;
- q) akceptowania jedynie tych kamieni milowych i wartości docelowych, których realizacja jest potwierdzona w dokumentacji, a nie tylko na podstawie oświadczeń państw członkowskich, oraz rejestrowania dokumentacji kontrolnej obejmującej wszystkie elementy uznane za istotne w procesie oceny kamieni milowych i wartości docelowych;
- r) wprowadzenia wiarygodnych ram *ex ante* i *ex post* w celu sprawdzenia, czy wszystkie kamienie milowe i wartości docelowe są rzeczywiście realizowane i udokumentowane, w tym także co się tyczy dokumentacji z kontroli zawierającej ocenę kamieni milowych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ocenę przestrzegania DNSH, a także aby uzasadnić wyniki inwestycji przyczyniających się do osiągnięcia celów ekologicznych i cyfrowych w RRF;
- s) ponownego rozważenia sformułowania poświadczenia wiarygodności Dyrekcji Generalnej do Spraw Gospodarczych i Finansowych i rozszerzenia jego zakresu o zgodność działań finansowanych z RRF z przepisami unijnymi i krajowymi na przyszłe lata, zważywszy na niezadowolające uzasadnienie przedstawione przez Komisję oraz jej odpowiedzialność, jako strażniczki traktatów, za ochronę interesów finansowych Unii;
- t) ścisłego monitorowania realizacji kamieni milowych i wartości docelowych, w szczególności tych związanych z audytem, monitorowaniem i kontrolą;
- u) oceny nie tylko założeń, lecz także rzeczywistego funkcjonowania ustaleń w zakresie audytu i kontroli w państwach członkowskich na podstawie art. 22 rozporządzenia o RRF, przy jednoczesnym wskazywaniu obszarów, w których można wprowadzić ulepszenia lub zwiększyć efektywność;
- v) wyjaśnienia organowi udzielającemu absolutorium, jaką metodykę zastosowała w celu uzyskania uzgodnionych profili płatności, w szczególności w jaki sposób liczba i wielkość podstawowych kamieni milowych i wartości docelowych wiąże się z wielkością każdej transzy płatności;
- w) ponownego przeprowadzenia wykonanej przez Trybunał analizy profili płatności ze sprawozdania specjalnego 21/2022 dla wszystkich profili płatności wszystkich państw członkowskich oraz zgłoszenia organowi udzielającemu absolutorium, w jaki sposób każdy wniosek o płatność wiąże się z liczbą kamieni milowych i wartości docelowych, które należy zrealizować w przypadku każdego państwa członkowskiego, a także zaproponowania środków gwarantujących zakończenie realizacji wszystkich kamieni milowych i wartości docelowych do 31 sierpnia 2026 r.;

^(*) Rozporządzenie Rady (UE) 2017/1939 z dnia 12 października 2017 r. wdrażające wzmacnioną współpracę w zakresie ustanowienia Prokuratury Europejskiej (Dz.U. L 283 z 31.10.2017, s. 1).

- x) zajęcia się zagrożeniami i wyzwaniem spowodowanymi przez jednoczesne wdrażanie Funduszu Spójności i RRF, w szczególności w zakresie zaangażowania partnerów lokalnych, regionalnych, gospodarczych i społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, tak aby możliwie ułatwić absorpcję środków z RRF w porównaniu z tymi z Funduszu Spójności, przez położenie większego nacisku na zaangażowanie tych podmiotów w realizację RRF w ramach podejścia opartego na współzrządzeniu, ale nie zaniedbując zwiększania komplementarności między RRF i Funduszem Spójności;
- y) zdecydowanego zachęcania państw członkowskich, które dążą do zmiany swoich RRP, aby włączyły do swoich inwestycji projekty transgraniczne oraz, ogólnie rzecz biorąc, położyły większy nacisk na takie prawdziwie europejskie projekty; przypomina, że projekty transgraniczne powinny być ukierunkowane na eliminowanie istniejących wąskich gardeł w przesyłce, dystrybucji i magazynowaniu energii i zapewniać w ten sposób unijną wartość dodaną; zatwierdzenia wyłącznie rozdziałów REPowerEU państw członkowskich, które przydzielają co najmniej 30 % finansowania na projekty o wymiarze lub skutku transgranicznym lub wielonarodowym, jak uzgodniono w negocjacjach w sprawie REPowerEU, i złożenia sprawozdania organowi udzielającemu absolutorium;
- z) udostępnienia pełnej kwoty niewypłaconych pożyczek i anulowanych płatności, w szczególności na projekty transgraniczne skupiające się na niezależności energetycznej oraz do przyspieszenia transformacji energetycznej; zachęcania i wspierania państw członkowskich w opracowywaniu projektów transgranicznych, w szczególności dotyczących niezależności energetycznej, oraz do umożliwienia państwom członkowskim wnioskowanie o pożyczkę z niewypłaconych pożyczek i anulowanych płatności w celu sfinansowania projektów transgranicznych dotyczących energii; wzywa Komisję do poinformowania Parlamentu i Rady o postępach we wdrażaniu, zawieszonych i umorzonych płatnościach oraz wnioskach o pożyczki;
- aa) wzmocnienia, w stosownych przypadkach, kontroli systemu w państwach członkowskich dla każdego systemu kontroli wewnętrznej (w przypadku metod zdecentralizowanych lub wdrożeniowych), aby dopilnować, że pewna liczba ofert przetargowych jest rozsądnie kontrolowana, co gwarantuje skuteczność kontroli wewnętrznej tych systemów w praktyce;
- ab) dopilnowania, aby kontrole podwójnego finansowania zostały włączone do ram audytu i kontroli państw członkowskich w odniesieniu do NGEU, rozwoju obszarów wiejskich i programów spójności oraz aby zapewnić ich właściwe funkcjonowanie dzięki kontrolom systemu; wzywa ponadto Komisję do sprawdzenia, czy nie dochodzi do podwójnego finansowania, za pomocą opartych na ryzyku kontroli wszystkich płatności na rzecz ostatecznych odbiorców w ramach tych programów;
- ac) upewnienia się, czy zagwarantowano wiarygodność repozytoriów ostatecznych odbiorców w państwach członkowskich, w szczególności pod względem integralności i kompletności, tak aby w przypadku wykrycia nieprawidłowości dotyczących ostatecznych odbiorców zapewnić prawidłowe działania następcze na szczeblu unijnym;
- ad) informowania organu udzielającego absolutorium o działaniach Komisji podjętych z myślą o zneutralizowaniu potencjalnego konfliktu interesów w państwach członkowskich i na szczeblu Unii, w szczególności w odniesieniu do zaangażowania konsultantów;
- ae) przedstawienia organowi udzielającemu absolutorium szczegółowego sprawozdania na temat reform, które państwa członkowskie wdrożyły przed wypłatą środków, oraz obowiązkowych środków, jak kamienie milowe i wartości docelowe w krajowych RRP, które podjęto, aby dostosować prawo krajowe do nowych dyrektyw unijnych.